164. Tiistaina 1 päivänä joulukuuta 1992

kello 18.30

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

S.

Toinen käsittely:

1) Ehdotukset laiksi työntekijäin eläkelain 9 §:n poikkeuksellisesta soveltamisesta vuonna 1993 sekä laiksi työntekijäin työeläkemaksun huomioon ottamisesta päivärahoissa 4822

Hallituksen esitys n:o 303
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 43

2) Ehdotus laiksi EFTA-valtioiden ja Israelin välillä tehdyn sopimuksen sekä siihen liittyvän Suomen ja Israelin välillä maataloustuotteiden kaupasta tehdyn pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä 4827

Hallituksen esitys n:o 266
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 26

3) Ehdotus laiksi peltoalan perusteella suoritettavasta vientikustannusmaksusta annetun lain muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys n:o 195
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 62

4) Ehdotus laiksi yleisistä teistä annetun lain 96 §:n muuttamisesta 4828

Hallituksen esitys n:o 171
Liikennevaliokunnan mietintö n:o 8

S.

5) Ehdotukset laiksi maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi 4828

Hallituksen esitys n:o 194
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 22

6) Ehdotus laiksi luopumiseläkelain muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys n:o 285
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 23

7) Ehdotukset laeiksi Euroopan talousalueesta tehtyyn sopimukseen liittyvien eräiden työoikeudellisten lakien muuttamisesta 4829

Hallituksen esitys n:o 109
Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 12

8) Ehdotus laiksi vuokra-asuntolainojen korkotuesta annetun lain muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys n:o 292
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 11

9) Ehdotukset laeiksi asuntotuotantolain ja asuntojen perusparantamisesta annetun lain muuttamisesta ..... „

Hallituksen esitys n:o 272
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 12

10) Ehdotukset asuntosäästöpalkkiolaiksi ja laiksi oman asunnon hankintaan myönnettävien lainojen korkotuesta annetun lain muuttamisesta 4830

Hallituksen esitys n:o 273
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 13

S.

Esitellään:

11) Hallituksen esitys n:o 315 laeiksi ammatillisista oppilaitoksista annetun lain 31 c §:n muuttamisesta ja 31 d §:n väliaikaisesta muuttamisesta sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 9 ja 40 §:n ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta 4830

12) Hallituksen esitys n:o 316 laiksi evankelis-luterilaisen kirkon eläkelain 2 ja 3 §:n muuttamisesta ..... „

13) Hallituksen esitys n:o 317 Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen johdosta tehtävistä muutoksista Suomen valtiosääntöön ..... „

14) Hallituksen esitys n:o 318 laeiksi arvopaperimarkkinalain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamiseksi 4832

15) Hallituksen esitys n:o 319 rahoitustarkastuslaiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi ..... „

16) Hallituksen esitys n:o 320 laiksi liikevaihtoverolain muuttamisesta 4839

17) Hallituksen esitys n:o 321 laiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 46 §:n muuttamisesta ja 19 §:n väliaikaisesta muuttamisesta ..... „

18) Hallituksen esitys n:o 322 laeiksi kansaneläkelain 66 ja 68 §:n muuttamisesta ja sairausvakuutuslain muuttamisesta sekä laiksi kansaneläkelaitoksen hallintokustannusten enimmäismäärästä vuonna 1993 ..... „

19) Hallituksen esitys n:o 323 laeiksi vakuutuksenvälittäjistä ja elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta ..... „

20) Hallituksen esitys n:o 324 laiksi tapaturmavakuutuslain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi ..... „

21) Hallituksen esitys n:o 325 laiksi työterveyshuoltopalvelujen lisäksi järjestettävien avosairaanhoidon lääkäripalvelujen vuosimaksusta 4840

22) Hallituksen esitys n:o 326 laiksi kotiuttamisrahalain kumoamisesta ..... „

23) Hallituksen esitys n:o 327 laiksi sosiaalihuoltolain väliaikaisesta muuttamisesta ..... „

24) Hallituksen esitys n:o 328 laiksi työsuojeluhallinnoksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi 4841

25) Ed. Luukkaisen ym. lakialoite n:o 52 metsästyslaiksi ..... „

Pöydällepanoa varten esitellään:

26) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 12 hallituksen esityksen johdosta laiksi nuorisoasteen koulutuksen ja ammattikorkeakoulujen kokeilusta annetun lain muuttamisesta (HE 296) 4844

27) Talousvaliokunnan mietintö n:o 52 hallituksen esityksestä laiksi tuotevastuulain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 251) ..... „

28) Talousvaliokunnan mietintö n:o 53 hallituksen esityksestä laiksi panttilainauslaitoksista ja laiksi pankkitarkastusvirastosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta (HE 267) ..... „

29) Talousvaliokunnan mietintö n:o 54 hallituksen esityksestä laiksi vakuutuspalvelujen vapaasta tarjonnasta sekä eräiksi siihen liittyviksi laeiksi (HE 286) ..... „

Puhetta johtaa toinen varapuhemies Pesälä.

Nimenhuudon sijasta merkitään läsnä oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon.

Ilmoitusasiat:

Uusi hallituksen esitys

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että tasavallan presidentin kirjelmän ohella viime marraskuun 27 päivältä on eduskunnalle saapunut hallituksen esitys n:o 316, joka nyt on edustajille jaettu.

Ed. Seppäsen ym. välikysymys pankkituen käytön valvonnan järjestämisestä

Toinen varapuhemies: Ulkopuolella päiväjärjestyksen esitellään ed. Seppäsen ym. allekirjoittama välikysymys n:o 5 pankkituen käytön valvonnan järjestämisestä, jonka sihteeri lukee.

Sihteeri lukee:

"Eduskunnalle

Julkinen valta on vuoden aikana käyttämässä pankkitukeen yhteensä 44 miljardia markkaa. Summa on suurempi kuin valtion tuloveron tuotto.

Pankkituen on ennakoitu jatkuvan myös ensi vuonna. Julkisuudessa esiintyneiden arvioiden mukaan pankit haluavat lisätukea jopa 20 miljardia markkaa.

Luottotappioihin ovat syynä hallituksen toimettomuus, pankkien strategiset virheet, jatkuvat yrityskonkurssit ja paheneva työttömyys. Konkursseja tehdään kuluvan vuoden aikana 10 000 kappaletta. Työttömyys on ylittänyt 400 000 työttömän rajan, eikä varsinkaan pitkäaikaistyöttömyyden kasvulle näy rajoja. Konkurssin tehneet yritykset ja työttömänä olevat eivät kykene hoitamaan velkojaan.

Harjoitettu politiikka on lamauttanut kotimarkkinoita ja johtanut konkursseihin ja työttömyyteen. Kotimaisen kysynnän voi kuluvana vuonna arvioida laskeneen 5 prosenttia, ja laskun arvioidaan olevan vielä noin 3 prosenttia ensi vuonna. Euroopan yhteisön alueella ja Yhdysvalloissa talouspolitiikan suuntaa on muutettu juuri tästä syystä. Muualle valmistellaan mittavia elvytyspaketteja romahduksen välttämiseksi.

Mittava pankkien tukeminen veronmaksajien varoilla on herättänyt oikeutetusti kysymyksiä ja epäilyksiä tuen maksajien — kansalaisten — keskuudessa. On pelätty, että pankkituki ei suoranaisesti koidukaan pankkien asiakkaiden — pientallettajien ja velallisten — eduksi.

Pankkituki on saamassa uusia muotoja, kun pankkien kelvottomia luottoja ollaan siirtämässä erityisiin "roskapankkeihin". Julkisuudessa on esiintynyt tietoja, joiden mukaan näihin parkkiyhtiöihin ollaan siirtämässä jopa 30 miljardin markan arvosta hoitamattomia luottoja sen lisäksi, että niihin siirretään valtiovarainministeriön suunnitelmien mukaan kiinteistöjä, osakkeita ja peruskorkosidonnaisia lainoja.

Kelvottomien ja heikkotuottoisten luottojen siirto erillisille yhtiöille hyödyttää näiltä näkymin pankkien nykyisiä omistajia. Sen lisäksi, että pankkituki näyttää hyödyttävän pankkien omistajia, se näyttää vuotavan myös talletuskorkoihin. Koskaan aikaisemmin Suomessa lähdeverotalletusten keskikorko ei ole ollut yhtä korkealla.

Näyttää siltä, että vakuusrahasto pelastaa pankkeja veronmaksajien edun vastaisella tavalla. Sen lisäksi virkamiehet ovat sivuuttaneet asian valmistelun yhteydessä parlamentaariset päätöksentekijät: Virkamiehet ilmoittivat perustavansa parkkiyhtiön, vaikka asia jäi vakuusrahaston hallintoneuvostossa — hallituspuolueen edustajien vaatimuksesta — pöydälle jatkoselvittelyjä varten.

Kansallis-Osake-Pankki on hankkimassa enemmistön STS-Pankista. Myöhemmin se on julkisella ostotarjouksella ostamassa loputkin osakkeet. Järjestely toteutuu vain parkkiyhtiön perustamisen myötä, jossa siirretään valtion vakuusrahastolle 2,2 miljardin markan ongelmaluotot. Asian periaatteellinen merkitys on niin suuri, että tällaista asiaa ei voida esittää julkisuuteen ilman hallituksen "keskeisten ministereiden" hyväksyntää. Pankkien epäonnistuneen luototuspolitiikan maksattaminen veronmaksajilla on siis tosiasiallisesti saanut hallituksen hyväksynnän. Mitä muuta on niissä yhteyksissä sovittu?

Muidenkin pankkien osalta on odotettavissa vastaavia ratkaisuja, ja esimerkiksi Unitas ilmoitti taas välittömästi kiinnostuksensa SKOPin ostoon yhtä edullisilla ehdoilla.

Uudesta pankkituen muodosta ei ole käyty minkäänlaista keskustelua, eikä roskapankkien toimintaperiaatteista ole tietoa. Pankkitarkastusviraston ylin johto, jonka tulisi valvoa pankkien toimintaa, istuu valtion vakuusrahaston johdossa ja tekee päätöksiä, joilla pankkien taseita puhdistetaan valtion varoin.

Tilanne on organisatorisesti kestämätön. Hallituksen on välittömästi annettava eduskunnalle ja kansalaisille julkisesti tietoja roskapankkien toimintaperiaatteista ja siitä, miten ongelmaluottoja jatkossa käsitellään. Uuden pankkituen päätarkoituksena ei saa olla pankkien omistajien aseman helpottaminen veronmaksajien varoin.

Samaan aikaan, kun pankit pelastetaan valtion varoin, pankkien asiakkaat ovat joutuneet alistumaan entistä raaempaan kohteluun. Yleispanttaus aiheuttaa ylitsepääsemättömiä ongelmia monille lainojen takaajille ja pienyrittäjille. Näyttää myös siltä, että uusi velkasaneerauslaki on kiihdyttänyt pankkiluottojen irtisanomiskierrettä, eivätkä pankit näin ollen toteuta pääjohtajiensa keväistä sitoumusta harjoittaa — pankkituen vastineeksi — entistä joustavampaa luototuspolitiikkaa.

Hallituksen lupaamista toimenpiteistä pankkituen ehtojen kiristämiseksi ja valvonnan tehostamiseksi ei näy jälkeäkään.

Pankkituki olisi käännettävä aktiiviseksi. Sillä on varmistettava luottotoiminnan jatkuminen, sillä on edistettävä uusia tuotannollisia investointeja. Pankkituen olennaisena elementtinä on oltava velkaantuneiden yritysten ja perheiden pelastaminen. Hallituksella on asiasta vastuu ja päätösvalta. Hallituksen tulee huolehtia siitä, että pankkituen ehdoista päätetään siten, että veronmaksajien varoja ei hukata.

Edellä olevan perusteella ja valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 2 momenttiin viitaten esitämme valtioneuvoston asianomaisen jäsenen vastattavaksi seuraavan välikysymyksen:

Mihin talouspoliittisiin toimiin Hallitus aikoo ryhtyä katkaistakseen kotimarkkinayritysten konkurssi- ja työttömyyskierteen sekä pankkituen tarpeen jatkuvan kasvun, ja

millä toimenpiteillä Hallitus aikoo varmistaa pankkituen aktiivisen käytön siten, että tuki ei valu suurtallettajille ja pankkien omistajille, vaan että tuki käytetään aktiivisesti yritystoiminnan elvyttämiseen ja kansalaisten velka-ahdingon helpottamiseen, sekä

miten pankkituen valvonta järjestetään niin, että tuki on avointa ja julkista myös ns. parkkiyhtiöihin sijoitettavan omaisuuden osalta,

miten parkkiyhtiöihin kerättävä omaisuus arvioidaan realisointia varten, ja miten realisointi tapahtuu ja

miten voidaan varmistaa, että pankkituki auttaa luotonsaajia ja — uutena ryhmänä — luottojen takaajia?

Helsingissä 1 päivänä joulukuuta 1992

Esko Seppänen	Osmo Polvinen
Outi Ojala	Claes Andersson
Jarmo Wahlström	Esko Helle
Heli Astala	Ensio Laine
Eila Rimmi	Raila Aho
Jaakko Laakso	Timo Laaksonen
Asko Apukka	Marjatta Stenius-Kaukonen
Iivo Polvi	Esko-Juhani Tennilä
Pekka Leppänen	Juhani Vähäkangas
Martti Korhonen	Tuulikki Ukkola
Eero Paloheimo	Pekka Räty
Ulla Anttila	Erkki Pulliainen
Heidi Hautala	Paavo Nikula
Hannele Luukkainen	Tuija Maaret Pykäläinen
Sulo Aittoniemi	Raimo Vistbacka
Marita Jurva	Heikki Riihijärvi
Hannu Suhonen	Tina Mäkelä
Lea Mäkipää	Jukka Roos
Reijo Lindroos	Matti Vähänäkki
Kari Rajamäki	Aarno von Bell"

Toinen varapuhemies: Valtiopäiväjärjestyksen 37 §:n 2 momentin mukaan on asia pantava pöydälle johonkin seuraavaan istuntoon. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia pantaisiin pöydälle ensi torstaina pidettävään täysistuntoon.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle ensi torstain täysistuntoon.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Ehdotukset laiksi työntekijäin eläkelain 9 §:n poikkeuksellisesta soveltamisesta vuonna 1993 sekä laiksi työntekijäin työeläkemaksun huomioon ottamisesta päivärahoissa

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 303
Sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö n:o 43

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mie-

tintö n:o 43. Ensin sallitaan yleiskeskustelu asiasta, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Arvoisa puhemies! Valtiopäiväjärjestyksen 66 §:n nojalla ehdotan, että eduskunta vaatisi uuden lausunnon perustuslakivaliokunnalta asiasta, vaikka se on siellä ollut alustavasti jo valmisteltavana. Tämän ehdotuksen perustelin ensimmäisessä käsittelyssä. Yhtenä perusteluna — minulla oli useita perusteluja — oli se, että perustuslakivaliokunnan mietinnössä ei ole tarkasteltu niitä eduskunnan hyväksymiä lausumia, joita pysyvän valtiopäiväjärjestyksen muutoksen yhteydessä hyväksyttiin. Toinen perustelu on se, että pitäisi tarkastella kokonaisuutena, ettei hallituksen toimenpiteillä toimeentulon lakisääteistä perusturvaa heikennetä.

Perustuslakivaliokunnassa on vielä lausunnolla sairausvakuutuslain muutosesitys ja myös sosiaaliturvamaksuja koskeva muutosesitys. Tavallaan nämä kaikki kolme esitystä liittyvät yhteen, joten olisi mielestäni perusteltua, että katsottaisiin tämä kokonaisuus, ettei näillä erillisillä ehdotuksilla yhteensä saada aikaan sellaista muutosta, joka heikentää toimeentulon lakisääteistä perusturvaa. Tällä perusteella teen siis tämän ehdotuksen.

Ed. O. Ojala: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Stenius-Kaukosen ehdotusta.

Lisäisin tähän vielä sen, että paitsi että kyseessä on monta lakiesitystä, jotka jokainen monelta osin heikentävät tai leikkaavat pienituloisten mahdollisuuksia, katson myös, että lakiehdotuksessa puututaan nimenomaan vähimmäispäivärahan saajien tilanteeseen siten, että vähimmäisetuuksien reaaliarvo laskee.

Toinen varapuhemies: Kun on tehty ehdotus uuden lausunnon vaatimisesta perustuslakivaliokunnalta ja ehdotusta on kannatettu ja kun ehdotuksen hyväksyminen keskeyttäisi asian asiallisen käsittelyn, kehotan seuraavia puhujia käyttämään puheenvuoron tästä ehdotuksesta.

Keskustelu uuden lausunnon vaatimisesta perustuslakivaliokunnalta julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Keskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ed. O. Ojalan kannattamana ehdottanut, että asiasta vaadittaisiin perustuslakivaliokunnalta uusi lausunto.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Äänestys ja päätös:

Joka haluaa jatkaa asian asiallista käsittelyä, äänestää "jaa"; jos "ei" voittaa, on ed. Stenius-Kaukosen ehdotus hyväksytty.

Toinen varapuhemies: Äänestyksessä on annettu 75 jaa- ja 47 ei-ääntä; poissa 77. (Koneään. 1)

Eduskunta on päättänyt jatkaa asian asiallista käsittelyä.

Ed. Skinnari: Herra puhemies! Käsiteltävänä oleva asia on yksi esimerkki siitä, että perustuslain ja valtiopäiväjärjestyksen uusi järjestelmä ei toimi toivotulla tavalla. Tilanne on johtanut siihen, että perusturva-asioissa perustuslakivaliokunnalle käytännössä muodostuu suurin vastuu. Kuitenkin tilannetta parantaisi päinvastainen järjestys, jossa perustuslakivaliokunta ensiksi saatuaan sosiaali- ja terveysvaliokunnan lausunnon voisi muodostaa oman kantansa eikä näinpäin kuin nyt tapahtuu, koska tässä mielessä ed. Stenius-Kaukosen ehdotus oli perusteltu, vaikka saattaa tuntua siltä, että miksi samaa asiaa enää uudestaan selvitettäisiin, mutta tämä asia on siinä mielessä saanut uutta pohjaa.

Kaiken kaikkiaanhan ministeri Huuhtanen tunnusti sen tosiasian, että me oppositiossa olemme laskeneet oikein. Tämän vuoden budjetissa yksistään sosiaali- ja terveysministeriön pääluokassa Ahon hallitus on leikannut sosiaali- ja terveysturvaa 9 miljardilla, ensi vuoden budjetissa noin 10 miljardilla, eli noin 20 miljardia markkaa yksistään on valtion budjetin osuus. Mutta näiden menojen kohdehan ei ole nyt valtion ja kuntien menot, vaan tämä vähän yli miljardi markkaa koituu erityisesti yksityisten eläkevakuutuslaitosten hyväksi. Tämä vain osoittaa, jos otetaan kuntien valtionosuuksien vähennykset, verovähennykset, verokiristykset, sitä karmeata linjaa, jota nykyinen hallitus käytännössä kansalaisiin kohdistaa.

Ed. O. Ojala: Arvoisa puhemies! Lisäisin vielä ed. Skinnarin puheenvuoroon sen, että ministeri myös myönsi täällä, että hallituksella ei ole tarkkaa tietoa tai selvitystä siitä, miten ne monet erilaiset säästöt, veronkorotukset tai vastaavat kohtelevat eri väestöryhmiä. Itse olen tuonut moneen otteeseen esille nimenomaan eläkeläiset, lapsiperheet ja ne, jotka paljon sairastavat, eli pitkäaikaissairaat. Näiden ryhmien kohdalla nämä kaikki heikennykset, mitä hallitus tekee, saattavat olla kohtalokkaita. Minusta on erittäin valitettavaa, että hallitus ei ole tietoinen eri väestöryhmiä kohdanneista vaikutuksista.

Sosiaali- ja terveysministeri Huuhtanen: Arvoisa puhemies! Kun ed. O. Ojala sanoi, että hallitus ei ole selvittänyt verovaikutusten ja säästöjen kohdentumista, niin hän ei puhunut totuutta sillä tavoin kuin toivoin, että se ymmärrettiin. Sanoin, että kun vertailuja on tehty eri tulotasoilla, niin vaikutus on ollut yllättävän tasapuolinen ja on kohdentunut aivan alimpaan tulotasoon siten, että vaikutukset ovat olleet vielä vähäisempiä. Tämä on johtunut perustoimeentuloturvan vähimmäistasoon puuttumattomuudesta.

Kun ed. Skinnari luetteli vuoden 1992 ja 1993 vaikutuksia, niin nämä markkamäärät eivät kerro säästövaikutusta. Vuoden 1991 tasoon nähden vuosien 1992 ja 1993 säästöt ovat noin 11—12 miljardin markan luokkaa.

Ed. Stenius-Kaukonen: Arvoisa puhemies! Ministeri totesi, että vähimmäisetuuksissa pienituloisimmilla säästöt ovat olleet vähäisimmät. Tämä jo osoittaa sen, että toimeentulon lakisääteistä perusturvaa on leikattu, jos kerran pienimpituloisiinkin on kohdistunut leikkausvaikutuksia.

Ed. Skinnari puhui vain sosiaali- ja terveysministeriön pääluokan menoihin kohdistuvista supistuksista, jotka ovat 50 miljardin markan luokkaa. Mutta meidän kokonaissosiaalimenomme ovat 170 miljardia markkaa vuodessa. Niihin pitäisi laskea myös kaikki muut vaikutukset esimerkiksi eläke- ja sairausvakuutuspuolella. Pelkästään sairausvakuutuspuolella tänä vuonna etuuksia on leikattu 600 miljoonaa markkaa, ja ensi vuonna esitetyt uudet leikkaukset plus tämänvuotisten jatkovaikutukset ovat yhteensä 1 600 miljoonaa markkaa. Nämä eivät näy valtion budjetissa vaan ne ovat Kelan maksamia. Itse asiassa tältä osin valtion budjetin menot vain kasvavat, kun takuusuorituksia on lisätty. Tosin nyt taas hallitus on ehdottanut, että sairausvakuutus- ja kansaneläkemaksua lisätään, ja nekin kohdistuvat, vaikkeivät kaikkein pienituloisimpiin eläkeläisten osalta, niin jo 2 700 markan kuukausieläkkeeseen eläkeläispuolisoiden kohdalla. Tämän luvun ministeri on unohtanut järjestelmällisesti mainita. Hän puhuu aina 3 100 markasta, joka koskettaa yksinäisiä eläkeläisiä.

Kaiken kaikkiaan hallituksen sosiaaliturvan leikkauslinja on täysin kestämätön. On ihme, jos ei tälle saada loppua, koska kansalaiset eivät tätä linjaa kannata.

Sosiaali- ja terveysministeri Huuhtanen: Arvoisa puhemies! Voi puhua näin, jos ei aseta mitään säästötavoitteita, niin kuin ed. Stenius-Kaukonen puhui. Hallituksella on kuitenkin selkeästi säästötavoitteet, jotka ovat mitoitettuja sosiaali- ja terveysministeriön pääluokan osalta siten, että perustoimeentuloturvan vähimmäistasolla olevat ihmiset eivät todella siitä kärsi. Sama ryhmä kuuluu kyllä alimpaan tulotasoon ja siihen kuuluu myös joukko muita ihmisiä ja siitä johtuu, että myös tällä tulotasolla, jolla on myös muita kuin perusturvan varassa olevia ihmisiä, on tapahtunut tason laskua.

Haluan vielä kerran tarkentaa, että nimenomaan kun kaikki verot ja säästövaikutukset otetaan eri tulotasoilla huomioon, vaikutus on ollut yllättävän tasainen.

Ed. Laine: Herra puhemies! Kiinnitän huomiota ed. Skinnarin puheenvuoroon, jossa hän nyt kuten ensimmäisenkin käsittelyn yhteydessä kiinnitti huomiota siihen tapaan, millä asiat eduskunnassa käsitellään. Olen täsmälleen samaa mieltä ed. Skinnarin kanssa siitä, että silloin kun kyseessä ovat tämän kaltaiset asiat kuin tälläkin kerralla, jotka yleensä ovat sosiaali- ja terveysvaliokunnan käsittelypiirissä, liittyvät sosiaaliturvaan, sosiaalisektoriin, niin näiden asioiden osalta lausunnon antajana perustuslakivaliokunnalle tulisi toimia juuri sosiaali- ja terveysvaliokunnan. Tämä se käsitys, jonka edustajat Helle ja Laine ilmaisivat jo silloin, kun käsiteltiin valtiopäiväjärjestyksen muutos hallituksen esityksen n:o 234 pohjalta viime valtiopäiviltä, ja se on varmasti oikea ja kannatettava. Toivottavasti puhemiesneuvosto ottaa tämän huomioon.

Ed. Skinnari: Arvoisa puhemies! Tämä on asia, jota sietää nyt pohtia sillä kokemuksella, mikä perustuslakivaliokunnassa on ja mikä sosiaali- ja terveysvaliokunnassa on, löytyisikö tä-

hän järkevämpi tapa puuttua ja hoitaa tätä sinänsä tärkeää asiaa kuin tällä hetkellä tapahtuu.

Ministeri Huuhtanen sanoi, että varsinaisesti vähätuloisilla ihmisillä ei tällä hetkellä ole hätää. Mutta tosiasia on se, että suurella osalla kansaa on tällä hetkellä todellinen hätä: hätä toimeentulosta. Kuten yhteisselvitys yksin sosiaali- ja terveysministeriön pääluokasta osoittaa, 20 miljardia markkaa on leikattu lähinnä elinkeinoelämän tukemiseen tämän vuoden budjetissa ja ensi vuoden budjetissa ja siihen lisäksi kuntien valtionosuuksien leikkaukset, veronkiristykset ja monet muut. Tällä hetkellä voidaan Länsi-Euroopasta etsiä maata, jossa yhtä härskein ottein kansaa on toimeentulon osalta kiristetty kuin on tapahtunut Suomessa. Ehkä entisissä Itä-Euroopan maissa on suurin piirtein samanlaiset otteet kuin tällä hetkellä nykyisellä hallituksella.

Kun itse olen alueelta, missä on matalat palkat, matalat eläkkeet, niin tämän tyyppiset puuttumiset toimeentulon peruskysymyksiin ovat täysin perusteettomia. Tämä osaltaan tulee edelleen merkitsemään, kuten sanoin, että valtion ja kuntien menojen kannalta tällä esityksellä ei ole säästävää vaikutusta, vaan sen merkitys on muualla. Työttömyys tulee edelleen pahenemaan ja kotimainen ostovoima vähenemään.

Sosiaali- ja terveysministeri H u u h t a n e n: Arvoisa puhemies! Haluan jälleen kerran painokkaasti korjata ed. Skinnarin puheenvuoroa siltä osin kuin hän käytti miljardimääriä leikkauksina. Vuonna 92 ja vuodelle 93 ajatellussa budjetissa säästöjen eli leikkausten määrä on noin 11—12 miljardia markkaa, ja ed. Skinnarin mainitsemat 20 miljardia markkaa koostuvat kokonaan muista kuin säästöpäätöksistä.

Edelleen en voi hyväksyä sitä, että minun ajatteluksen pannaan, että näillä pienempituloisilla ei olisi tässä yhteiskunnassa mitään hätää. Se hätä on olemassa. Ei sitä voi kieltää. Mutta kun tässä taloudellisessa tilanteessa ei kyetä jakamaan tämän enempää sosiaaliturvaa, niin se on pyritty tekemään oikeudenmukaisella tavalla ja siten, että valtiontalouden tilanne tästä kohentuisi.

Ed. A n d e r s s o n: Arvoisa puhemies! Ministeri Huuhtanen sanoi pari tuntia sitten, että me olemme kaikki samassa veneessä, yhteisessä veneessä, näitten säästötoimien suhteen. Minun mielestäni tämä on sellainen hokema, joka ei pidä paikkaansa. Pari tuntia sitten hallitus hyväksyi pääomatuloverotuksen, joka on Euroopan lievin ja joka vähentää verovaroja noin yli miljardilla ensi vuonna valtion kassasta. Onko tämä sitä samassa veneessä olemisen politiikkaa?

Jos ministeri Huuhtasella on todella selvitys, miten kaikki nämä leikkaukset ja muutokset yhteisvaikutuksena kohdistuvat pienituloisimpiin ihmisiin, niin silloin olisi hyvä myös ilmoittaa eduskunnalle näitä tietoja, koska ainakaan minä en ole saanut niitä tietooni.

Viime perjantaina täällä käsiteltiin sairausvakuutuslain heikennyksiä, missä minimipäivärahoja heikennettiin, missä lääkkeitten omakustannuksia korotettiin, missä matkakustannuksia korotettiin potilaille. Kaikkien näitten yhteisvaikutuksesta ainakaan minä en ole nähnyt mitään. Kaikki nämä kyllä puuttuvat ihmisen perusturvaan mitä suurimmassa määrin. Tämä tulisi myös ottaa huomioon perustuslakivaliokunnan kannanotoissa eikä käsitellä niitä yksitellen, yksi asia kerrallaan.

Sopii kyllä ihmetellä, että vihreät ovat menneet mukaan tähän lainmuutokseen, joka näin selvästi ja epäsosiaalisesti heikentää pienituloisten ihmisten elämää Suomessa.

Ed. U. A n t t i l a: Herra puhemies! Mitä tulee menettelytapoihin, niin mielestäni tulisi tarkastella sitä, miten perusturvan määritelmää tiedustellaan perustuslakivaliokunnalta. Olisiko paras muuttaa menettelytapa sellaiseksi, että ensin olisi jonkinlainen sosiaali- ja terveysvaliokunnan käsittely tietyistä määritelmistä ja sen jälkeen vasta pyydettäisiin tämän kirjelmän pohjalta lausunto perustuslakivaliokunnalta?

Mitä tulee tämän esityksen suhteeseen esimerkiksi sairausvakuutuksen muotoutumiseen ja sairausvakuutuspäivärahoihin, olen sitä mieltä, että perusturvakysymys nousee esille määriteltäessä sairausvakuutuspäivärahojen vähimmäismäärää, ja siinä yhteydessä olen sitä mieltä, että tätä vähimmäismäärää, minimiosaa, tulisi korottaa, mutta sinänsä tämä TEL-indeksin muutos koskettaa eri ryhmiä. Olen sitä mieltä, että niiltä osin kuin muutos koskettaa eläkkeitä, joista merkittävä osa on kuitenkin suurempiakin eläkkeitä, on kyse melko pienestä muutoksesta. Mutta sairausvakuutuksen osalta tulee ottaa huomioon se, että peruspäivärahat ovat erittäin pieniä ja siellä pitäisi saada aikaiseksi selvä tasokorotus. Siten saataisiin aikaan oikeudenmukaisempaa sosiaalipolitiikkaa.

Ed. S t e n i u s - K a u k o n e n: Arvoisa puhemies! Ministeri Huuhtanen sanoi, että voi

puhua, niin kuin aikaisemmin puhuin, jos ei välitä säästöistä lainkaan. Ihmettelen, että ministeri voi tällaisia heittoja täällä esittää lainkaan perustelematta tätä näkemystä. Jos ministeri olisi vaivautunut kuuntelemaan kaikki ne puheenvuorot, joita olen sosiaalipolitiikasta tämänkin syksyn aikana täällä eduskunnassa pitänyt, niin luulisin, että ministerillä olisi vähän erilainen käsitys siitä, onko vasemmistoliitto valmis säästämään vai ei. Me olemme valmiit säästämään, mutta sellaisista paikoista, joissa ei aina oteta kaikkein heikoimmassa asemassa olevilta ja myös niin, että kuvitelluilla säästöillä lopputuloksena menot vain lisääntyvät, mihin monet hallituksen esitykset johtavat.

Äsken ministeri Huuhtanen totesi, että ei ole löydetty oikeudenmukaisempaa tapaa näitä etuuksia leikata. Jos kokoomus on esteenä sille, niin toivoisin, että ministeri Huuhtanen kääntyisi luottamuksella opposition puoleen. Varmasti hän saa tukea esityksille, joissa suurituloisilta leikataan, mutta kaikkein heikoimmassa asemassa olevien ihmisten toimeentuloon ei kosketa.

Ed. A s t a l a : Arvoisa puhemies! Kansalaiset ovat vahvasti sitä mieltä, että tämän valtaeliitin ja kansan välillä on syvä kuilu, valtaeliitti on vieraantunut kansasta. Ministeri Huuhtanen osoitti äsken käyttämällään puheenvuorolla jälleen, että kansalaiset ovat todella oikeassa.

Ministeri Huuhtasella ei tunnu olevan minkäänlaista käsitystä siitä, minkälainen tuska ja hätä vaikeuksissa olevilla ihmisillä tänä päivänä on. Kun hän sanoo, että oikeudenmukaisella tavalla pitää säästää, näiltä ihmisiltä, siis vaikeuksissa olevilta ihmisiltä, ei pidä säästää millään tavalla. Se on oikeudenmukaisuutta eikä mikään muu. Vahvasti tuntuu olevan niin, että tällä hallituksella ei ole omaatuntoa eikä sydäntä ja tämän hallituksen ministerit ovat vakavasti tunnevammaisia. Ainakaan he eivät osaa asettautua vaikeuksissa olevan ihmisen asemaan. Se on kyllä erittäin vakava puute, tunnevammaisuus nimittäin.

Ed. U k k o l a : Herra puhemies! Oli onnetonta, että kun eduskunta hyväksyi enemmistöparlamentarismin, niin samaan yhteyteen se hyväksyi myös sen, mikä on perusturvaa ja mikä ei ole perusturvaa. Kun ei ole olemassa minkäänlaisia säännöksiä eikä kunnollista käsitystä siitä, mitä sillä tarkoitetaan, niin tässä sitä nyt ollaan. Niin tämän lain kuin kaikkien muidenkin sosiaaliturvauudistusten kohdalla keskustellaan siitä, mikä on perusturva ja miten se määritellään. Tässä ei jouduta mihinkään muuhun kuin suohon. Tämä nyt osoittaa sitä, että perusoikeusuudistus, mitä nyt ollaan tekemässä, on kyllä syytä tältä osin jumittaa. Minulle on perusturvaa peruseläke, perustyöttömyysturva, peruspäivärahat ja perustoimeentuloturva. Se ei ole kaikkien etuuksien säilyttämistä, mitä esimerkiksi sosialidemokraatit harrastavat. He ovat vetämässä kaiken perusturvan piiriin, ja tätä se missään nimessä ei ole.

Ed. Z y s k o w i c z : Arvoisa puhemies! Aivan varmasti hallituksen ja myös hallitusryhmien piirissä ollaan hyvin tietoisia siitä tuskasta ja hädästä, joka monella suomalaisella tällä hetkellä on. On aivan turhaa ed. Astalan ja muiden opposition edustajien väittää, että hallitus ei olisi kiinnostunut näiden ihmisten hädästä tai siltä puuttuisi kyky nähdä ja ymmärtää niitä vaikeuksia, joissa kansalaiset tällä hetkellä elävät.

On varmasti totta, niin kuin oppositio sanoo, että ihmiset eivät hyväksy näitä säästöjä. Eivät ihmiset niitä hyväksy eikä niitä tietystikään mieluusti haluaisi kukaan muukaan hyväksyä. Mutta tilanne on se tänä päivänä Suomessa, että nämä ja monet muut valtiontalouden säästöt ovat välttämättömiä, jotta tässä maassa yleensä saadaan talous kuntoon, tällä tavoin uudelleen maa nousuun ja sitä kautta kestävä perusta myös sosiaaliturvan säilyttämiselle ja parantamiselle jatkossa.

Mitä valtiopäiväjärjestyksen muutokseen tulee, joka tehtiin, eli enemmistöparlamentarismiin siirtymiseen, olen ed. Ukkolan kanssa, jos oikein hänet ymmärsin, samaa mieltä siitä, että tuossa yhteydessä ei olisi tullut jättää tämän enemmistödemokratian ulkopuolelle mitään erillistä osa-aluetta, kuten nyt tehtiin jätettäessä ns. toimeentulon lakisääteinen perusturva edelleen lepäämäänjättämismahdollisuuden piiriin. Olisi tullut siirtyä selkeään enemmistöparlamentarismiin myös tältä osin, jolloin eduskunnan enemmistö päättää ja myös kantaa vastuun kaikista ratkaisuista, myös välttämättömistä säästöistä.

Nämä tulkinnat siitä, mikä on perusturvaa ja mikä ei, ovat hyvin vaikeita. Tosin nyt esillä olevassa asiassa esimerkiksi perustuslakivaliokunta oli lähes yksimielinen. Ed. Laine oli ainoa, joka tässä asiassa oli toisella kannalla eli katsoi, että nyt esillä oleva asia olisi heikentänyt toimeentulon lakisääteistä perusturvaa. Mutta onneksi se tulkinta ei kuitenkaan ole aivan niin

ilmassa, kuin on esitetty, että perusturvalle ei olisi mitään määritelmää. Sen hallituksen esityksen perusteluissa, jossa tämä uudistus tehtiin, on toki luettelo niistä etuuksista, jotka lähtökohtaisesti ovat perusturvaa.

Ed. O. Ojala: Arvoisa puhemies! Kyllä minä nyt hieman ihmettelen perustuslakivaliokunnan puheenjohtajan tulkintaa edelleenkin täällä. Kun nyt aivan selvästi nähdään se, että esimerkiksi sairausvakuutuksen vähimmäispäivärahataso on 1 575 markkaa kuukaudessa ja kun nyt esimerkiksi hintojen ja muiden kustannusten nousua ei kompensoida, niin onhan aivan selvää, että sen 1 575 markan, vaikka sitä ei leikattaisi ensi vuonna, ostovoima heikkenee. Silloin puututaan perusturvaan, siihen vähimmäistasoon, joka on kansaneläketasoakin alhaisempi taso. Näin käy. Tässä ei ed. Zyskowiczin mielestä puututa perusturvaan. Minä kysyn: Kuinka te voitte selittää kannattajille, joita te sanotte ymmärtävänne, niitä joilla menee huonosti, että nyt heidän kohdallaan ei puututtaisi perusturvaan, vähimmäistasoon, kun sen ostovoima heikkenee ensi vuonna?

Ed. Laine: Herra puhemies! Niin kuin perustuslakivaliokunnan puheenjohtaja mainitsi, olin tästä asiasta eri mieltä ja olen sen voinut mietinnön liitteeseen vastalauseessa myös todeta. Sen sijaan kun valiokunnan puheenjohtaja ed. Zyskowicz oli tämän mietinnön sisällöstä eri mieltä, hän ei ole omaa mielipidettään tänne kirjannut. Sen takia nyt kerron, että ed. Zyskowicz oli sitä mieltä, että valiokunnan mietinnössä ei olisi pitänyt todeta, että hallituksen esitys johtaa sellaiseen heikennykseen, että ilman tätä hallituksen esitystä kansaneläkkeen tasossa korotus olisi 50 markkaa, mutta nyt valiokunta toteaa, että tämä korotus tulee olemaan vain noin 10 markkaa eli siis leikkaus on lähes 40 markkaa.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

ensimmäisen lakiehdotuksen 1—4 §, johtolause ja nimike sekä

toisen lakiehdotuksen 1—3 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

2) Ehdotus laiksi EFTA-valtioiden ja Israelin välillä tehdyn sopimuksen sekä siihen liittyvän Suomen ja Israelin välillä maataloustuotteiden kaupasta tehdyn pöytäkirjan eräiden määräysten hyväksymisestä

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 266
Ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 26

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on ulkoasiainvaliokunnan mietintö n:o 26. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 1—3 §, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

3) Ehdotus laiksi peltoalan perusteella suoritettavasta vientikustannusmaksusta annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 195
Valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 62

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on valtiovarainvaliokunnan mietintö n:o 62. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Luukkainen: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että käsittelyn pohjaksi tähän lakiin otetaan se lakiehdotus, joka on mietinnön vastalauseessa.

Ed. Vistbacka: Herra puhemies! Kuten ensimmäisessä käsittelyssä täällä kävi ilmi, niin tässä lakiesityksessä muutetaan nyt voimassa olevaa kesannointilakia sillä tavoin, että kesannointiprosentit eivät millään tavoin riipu siitä, paljonko henkilö ansaitsee tilan ulkopuolelta. SMP:n eduskuntaryhmä on jo vuosia ajanut nimenomaan tällaista linjaa, että sellaiset päätoimiset tilalliset, joilla ei ole tuloja muualta, olisi-

vat toisenlaisen kohtelun kohteena kuin sellaiset, jotka saavat suuriakin summia tilan ulkopuolelta.

Sen johdosta ehdotankin, että lain käsittelyn pohjaksi otettaisiin maa- ja metsätalousvaliokunnan lausuntoon liittyvään II eriävään mielipiteeseen sisältyvä lakiehdotus, jonka ed. Riihijärvi on jättänyt.

Ed. Apukka: Herra puhemies! Kannatan ed. Luukkaisen tekemää ehdotusta käsittelyn pohjaksi, mikä tarkoittaa sitä, että lain 7 § nurmiehdon osalta säilytettäisiin entisellään. Esitys on hyvin perusteltu vastalauseessa.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Kannatan ed. Vistbackan ehdotusta.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Asian käsittely keskeytetään.

4) Ehdotus laiksi yleisistä teistä annetun lain 96 §:n muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 171
Liikennevaliokunnan mietintö n:o 8

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on liikennevaliokunnan mietintö n:o 8. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 96 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

5) Ehdotukset laiksi maatalousyrittäjien luopumiskorvauksesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 194
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 22

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 22. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta

ensimmäisen lakiehdotuksen 1—3 §, 1 §:n edellä oleva väliotsikko, 4—7 §, 4 §:n edellä oleva väliotsikko, 8 § ja sen edellä oleva väliotsikko, 9—11 §, 9 §:n edellä oleva väliotsikko, 12—17 §, 12 §:n edellä oleva väliotsikko, 18 ja 19 §, 18 §:n edellä oleva väliotsikko, 20—27 §, 20 §:n edellä oleva väliotsikko, 28—31 §, 28 §:n edellä oleva väliotsikko, 32—34 §, 32 §:n edellä oleva väliotsikko, 35—38 §, 35 §:n edellä oleva väliotsikko, 39 § ja sen edellä oleva väliotsikko, johtolause ja nimike,

toisen lakiehdotuksen 16 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

kolmannen lakiehdotuksen 8 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike,

neljännen lakiehdotuksen 26 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike sekä

viidennen lakiehdotuksen 5 ja 45 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotusten toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

6) Ehdotus laiksi luopumiseläkelain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 285
Maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 23

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on maa- ja metsätalousvaliokunnan mietintö n:o 23. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 8 ja 13 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

7) Ehdotukset laeiksi Euroopan talousalueesta tehtyyn sopimukseen liittyvien eräiden työoikeudellisten lakien muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 109
Työasiainvaliokunnan mietintö n:o 12

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on työasiainvaliokunnan mietintö n:o 12. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Nikula: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että käsittelyn pohjaksi otetaan työasiainvaliokunnan mietintöön liitetyn vastalauseen mukaiset lakiehdotukset.

Arvoisa puhemies! Tässä hallituksen esityksessä pyritään toteuttamaan Euroopan yhteisön paria tärkeätä direktiiviä, mm. yhteisön liikkeenluovutusdirektiiviä. Tässäkin salissa on muutamaan kertaan valitettu, että meillä pyritään liian orjallisesti ja laput silmillä hyväksymään direktiivejä. Nyt näyttäisi kuitenkin siltä, että hallitus on tässä jättänyt aika olennaisilta osin direktiivin oikein tulkittuna esittämättä ja otettavaksi Suomen työoikeudelliseen lainsäädäntöön.

Lähinnä kysymys on siitä, minkälaisin edellytyksin irtisanominen voidaan liikkeen luovutustapauksessa tehdä. Hallituksen ehdottama säännösmuotoilu on käsittääkseni tuon direktiivin oikean tulkinnan kannalta liian väljä. Sama koskee myös osa-aikaistamismahdollisuutta ja lomauttamismahdollisuuksia. Yhteistoimintalaista tulee hyvin hankala soveltaa. Siellä on erilaisia sovellutusedellytyksiä 20 tai 30 työntekijästä, jopa 500 työntekijästä. Tämän vuoksi tähän vastalauseeseen sisältyy myös ponsiesitys, johon tullaan palaamaan kolmannessa käsittelyssä.

Ed. Häkämies (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Ed. Nikulan tulkinta oli kyllä hieman kummallinen. Nimittäin valiokuntakäsittelyssä hänen kannallaan oli ainoastaan SAK:n asiantuntija. Kaikki muut asiantuntijat, niin ministeriön kuin myös professoriasiantuntijat, olivat sitä mieltä, että direktiivien vaatimukset täyttyvät. Olisin kyllä odottanut ed. Nikulalta entisenä lainsäädäntöneuvoksena hieman vastuuntuntoisempaa tulkintaa kuin se, minkä hän nyt on ottanut.

Ed. Rimmi: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Nikulan ehdotusta käsittelyn pohjasta.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Asian käsittely keskeytetään.

8) Ehdotus laiksi vuokra-asuntolainojen korkotuesta annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 292
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 11

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö n:o 11. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotuksen yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelua ei synny.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta 9 ja 9 a §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

Lakiehdotuksen toinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

9) Ehdotukset laeiksi asuntotuotantolain ja asuntojen perusparantamisesta annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 272
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 12

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö n:o 12. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Kautto: Arvoisa puhemies! Ehdotan, että ensimmäisen lakiehdotuksen käsittelyn pohjaksi otettaisiin ympäristövaliokunnan mietinnön mukainen lakiehdotus siten muutettuna kuin vastalauseessa on ehdotettu.

Ed. Hautala: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Kauton ehdotusta käsittelyn pohjasta.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Asian käsittely keskeytetään.

10) Ehdotukset asuntosäästöpalkkiolaiksi ja laiksi oman asunnon hankintaan myönnettävien lainojen korkotuesta annetun lain muuttamisesta

Toinen käsittely
Hallituksen esitys n:o 273
Ympäristövaliokunnan mietintö n:o 13

Toinen varapuhemies: Käsittelyn pohjana on ympäristövaliokunnan mietintö n:o 13. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään lakiehdotusten yksityiskohtaiseen käsittelyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. Kautto: Herra puhemies! Ehdotan, että käsittelyn pohjaksi otetaan ympäristövaliokunnan mietintöön liitetyn vastalauseen mukaiset lakiehdotukset.

Ed. Hautala: Arvoisa puhemies! Kannatan ed. Kauton ehdotusta käsittelyn pohjasta.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Toinen varapuhemies: Asian käsittely keskeytetään.

Lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

sivistysvaliokuntaan:

11) Hallituksen esitys n:o 315 laeiksi ammatillisista oppilaitoksista annetun lain 31 c §:n muuttamisesta ja 31 d §:n väliaikaisesta muuttamisesta sekä opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annetun lain 9 ja 40 §:n ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamisesta

sosiaali- ja terveysvaliokuntaan:

12) Hallituksen esitys n:o 316 laiksi evankelisluterilaisen kirkon eläkelain 2 ja 3 §:n muuttamisesta

---

13) Hallituksen esitys n:o 317 Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen johdosta tehtävistä muutoksista Suomen valtiosääntöön

Valiokuntaan lähettäminen

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin perustuslakivaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. Helle: Herra puhemies! Käsittelemme hallituksen esitystä, joka koskee Euroopan talousalueesta tehdyn sopimuksen johdosta tehtäviä muutoksia valtiosääntöön. Tässä yhteydessä tekee tietysti mieli muistuttaa siitä viimekesäisestä keskustelusta, jossa mm. pääministeri Aho, ulkomaankauppaministeri Salolainen ynnä moni muu ministeri totesi, että meidän valtiosääntöömme ei tarvita mitään pykälämuutoksia, asiat voidaan hoitaa pelkillä tulkintamuutoksilla. Mutta kuitenkin hallitus on tämänkin kaltaisen esityksen tänne nyt tuonut.

Tämän valmistelun eräänä pohjanahan on Tiitisen komitean välimietintö viime kesäkuulta, ja siinä viitataan myös eduskunnan Eta-toimikunnan viime kesäkuussa myös tekemään mietintöön eduskunnan työn järjestelystä. Tiitisen komitean välimietintöä edelsi Nikulan toimikunnan välimietintö helmikuussa tänä vuonna, jossa pohdiskeltiin juuri samoja asioita ja tehtiin pohjatyötä tämän asian tulevaa käsittelyä varten.

On syytä tässäkin yhteydessä todeta, että Tiitisen komitea, valtiosääntökomitea 1992, ei ole ollut eikä ole nytkään poliittisesti niin edustava kuin tämäntapaisten asioiden valmistelussa tässä maassa hyvin usein aikaisemmin on ollut. Samanlainen edustavuuden puute kyllä koskee eduskunnan Eta-toimikuntaakin.

Tämä hallituksen esitys, mikä meillä nyt on käsittelyssä, on mielestäni jonkin verran kehittyneempi versio, kuin Tiitisen komitean kesäkuinen mietintö näistä asioista oli, eli edistystä on tapahtunut parempaan suuntaan ainakin minun silmilläni katsottuna. Mutta toisaalta kun lakiesityksen lähtökohdaksi ilmoitetaan tavoite säilyttää valtioelinten valtasuhteet muuttumattomina, niin tuo tavoite mielestäni ei ole kyllä sellainen, että se täyttäisi sinällään eduskunnan useamminkin tästä asiasta hyväksymät ponnet. Ponsissahan edellytetään, että näihin valtaoikeuksiin ja valtasuhteisiin nimenomaan tehdään muutoksia.

On tosiasia tietysti, että jos nyt ei tehtäisi mitään muutoksia valtiosääntöön, niin monet nyt sisäpolitiikkaan kuuluvat asiat siirtyisivät ns. ulkopolitiikka-etiketin alle kansainvälisten sopimusten muodossa. Tuolloinhan kävisi ilman muuta niin, että sisäpolitiikasta siirtyisi osa päätösvaltaa eri tavalla käytettäväksi kuin tähän tähän asti on ollut. Eli osa vallasta siirtyy presidentille suoraan.

Lakiesityksessä annetaan ymmärtää, että asiassa tapahtuu lakimuutoksen myötä suuri periaatteellinen muutos. Ilmeisesti moni, joka tämän hyvin nopeasti lukee, tuleekin tällaiseen käsitykseen. Mutta on syytä hyvin painokkaasti todeta se, että hallitusmuodon 33 § 1 momentti nimenomaan määrittelee sen kirjaimen. Tätä on myös tulkittu niin, että tässä maassa tasavallan presidentti määrää ulkopolitiikasta ja siihen liittyvistä asioista hyvin oman tahtonsa mukaan. Tämä pykälä säilyy täysin muuttumattomana. Myös tulkinnat säilyvät entisellään. Toisin sanoen, presidentillä säilyy nykyiseen tapaan valta kaikkiin niihin valtiosopimusasioihin ja -esityksiin, jotka vaativat eduskunnan hyväksymisen joko lain tai muun päätöksen muodossa.

Toisin sanoen, siitä huolimatta, että 33 a §:stä esitys on olemassa, tapahtuu niin, että osa asioista, jotka tähän mennessä ovat olleet eduskunnan käsissä sillä tavalla, että eduskunta on voinut tehdä muutoksia hallituksen esityksiin, siirtyy nyt valtiosopimusten muotoon, joihin eduskunta ei voi tehdä muutoksia. Se voi ainoastaan hyväksyä tai hylätä muuttamattomana annetut esitykset. Tältä osin tämän lainkin hyväksymisen jälkeen eduskunnan valta kyllä vähenee ja tapahtuu siirtymää tasavallan presidentin vallankäytön suuntaan toisin kuin ehdotuksessa ja sen perusteluissa annetaan ymmärtää.

Siltä osinhan vain 33 a §:n 2 momentti siirtäisi päätösvaltaa tai pitäisi päätösvallan ennallaan, että ne asiat, jotka eivät tarvitse eduskunnan hyväksymistä lain muodossa tai muuten, voisi valtioneuvosto tai asianomainen ministeriö tai ministeri päättää niin kuin tähänkin asti on tapahtunut. Jos 33 a §:n 2 momenttia ei esitettäisi, niin nekin asiat siirtyisivät tasavallan presidentin päätettäväksi. Tältä osin tässä ymmärtääkseni tapahtuu vain ennallaan pitämistä, mutta muilta osin tapahtuu niin, että osa eduskunnan harkintavallan käytöstä loppuu ja se joutuu ainoastaan hyväksymään tai hylkäämään Eta-sopimukseen liittyvät päätökset ja sopimukset.

Lakiesityksen perusteluissa kuten myös Tiitisen komitean mietinnössä puhutaan siitä, että hallitusmuotomme on vallankäytön osalta joustava. Näin varmasti on, koska historia osoittaa, että meillä on hyvin eri tavalla tapahtunut vallan ottaminen. Meillä on presidenttejä, joilla on ollut erittäin luja ote hallintovaltaan, niin sisäpolitiikassa kuin ulkopolitiikassa, jopa hyvin pieniin asioihin asti. Toisaalta löytyy presidenttejä, jotka ovat antaneet asioiden mennä, jotka ovat ottaneet enemmänkin edustuksellisen roolin itselleen.

Mutta minun mielestäni joustavuus ei voi olla perustelu tässä. Kyllä valtiosääntöihanteen tulisi olla sellainen, että vallanjako olisi selkeä, että vallanjako ei riippuisi siitä, onko jollakin henkilöllä halu ottaa hyvin laaja valta käyttöönsä vai eikö ole. Perusteluissa sanotaan mm.: "Ulkoasioita koskeva hallitusmuodon perussäännös (33 §:n 1 momentti) on puolestaan siinä määrin joustava, että se on voimassaolonsa aikana mahdollistanut tasavallan presidentin, pääministerin ja ulkoasiainministerin hyvinkin erilaiset työnjaolliset ratkaisut."

Mielestäni kysymys ei ole niinkään työnjaosta, vaan ongelmana on se, että tasavallan presidentti ei päätöksineen ole parlamentaarisen vastuun sisällä, vaan hän on sen ulkopuolella, kun taas valtioneuvoston jäsenet ovat ilman muuta, aivan oikein, vastuussa eduskunnalle. Mutta kysyn vain: Milloin on sellainen mahdollisuus ja tilanne, että esimerkiksi ulkoasiainministeri voitaisiin eduskunnassa asettaa vastuuseen ulkoasioiden hoidosta? Nykyisen valtiosäännön mukaan ja vallankin sen viime vuosikymmeninä vakiintuneen tulkinnan mukaan on aika vaikea löytää sellaista tilannetta.

Toisin sanoen tuota ongelmaa, ei työnjakoongelmaa, vaan nimenomaan vastuuongelmaa, ei voida ratkaista ilman puuttumista hallitusmuodon 33 §:ään ja nimenomaan sen 1 momenttiin. Tuo ongelma ei suinkaan poistu sillä toteamuksella, mikä lakiesityksen perusteluissa on: Asiasisällöltään sisäpoliittisiin kysymyksiin rinnastettavissa kansainvälisissä asioissa presidentin valtaoikeudet ovat käytännössä parlamentarisoituneet, toisin sanoen, presidentin päätökset tällaisissa asioissa säännönmukaisesti perustuvat eduskunnan luottamusta nauttivan valtioneuvoston valmisteluun ja vastaavat sen kantaa. Ongelma ei ratkea todella tällä.

Nimittäin kysymys on ensinnäkin siitä, kenen kannasta todellisuudessa on kysymys, valmistelijoidenko vai päättäjän kannasta? Tiedämme

erittäin hyvin, että päättäjän oletettu tai tiedossa oleva kanta vaikuttaa siihen, miten asiat valmistellaan. Eli nykyisessäkin tilanteessa voidaan asettaa kyseenalaiseksi se, toteutuuko nimenomaan valtioneuvoston, ministereiden, kanta näitten asioitten päätöksenteossa, vaikka tuo ministeristö olisi yksimielisesti esityksen takana muodollisesti ollutkin, vai vaikuttaako siinä se, että on tiedossa presidentin kanta kyseiseen asiaan ja mukaudutaan siihen. Eli on kysymys joko pelosta tai oman edun tavoittelusta tai sitten siitä, että varmistetaan omaa asemaa kaiken kaikkiaan.

On niin, että tässä tilanteessa ja tässä päätöksentekotavassa, mikä meillä on valtasuhteitten vallitessa, ministerit voivat mennä ja jatkuvasti näköjään menevätkin presidentin selän taakse näissä tapauksissa. Mitä parlamentaarista vastuuta se silloin on? Minusta on väärin tässä puhua parlamentarismista, kun meillä on todellisuudessa vain puolittainen parlamentarismi tässä maassa.

On totta, että tässä lakiesityksessä on sitten toinen suurehko asia, joka on periaatteellinen ja suurehko muutos eli se, että eduskunta pääsee lausumaan mielipiteensä puheena olevien Eta-sopimusten neuvotteluvaiheessa ja saa hankkeesta tietoa jo valmistelun osalta. Tämä periaate on tietysti hyvä ja hyväksyttävä ja aivan oikean suuntainen. Voimme tietysti keskustella siitä paljon tarkemmin, onko se muodoltaan paras mahdollinen, onko se riittävä, tarvitaanko siihen lisäyksiä, erilaisia säännöksiä jne.

En tässä yhteydessä puutu sen yksityiskohtaisemmin valtiopäiväjärjestykseen esitettyihin muutoksiin eduskunnan tiedonsaannin taikka lausumamahdollisuuksien osalta.

Kaiken kaikkiaan haluan, että tätä asiaa kyllä käsiteltäisiin myös lähetekeskustelun osalta vähän parempana ajankohtana, ja niinpä, herra puhemies, ehdotan asiaa pöydälle ensi tiistaina pidettävään täysistuntoon.

T o i n e n v a r a p u h e m i e s: Koska asiaa ei ole yksimielisesti päätetty lähettää valiokuntaan, on asia jäävä pöydälle. Kehotan seuraavia puhujia käyttämään puheenvuoron pöydällepanon ajasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

T o i n e n v a r a p u h e m i e s: Keskustelussa on ed. Helle ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi tiistain täysistuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ed. Helteen ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle ensi tiistain täysistuntoon.

14) Hallituksen esitys n:o 318 laeiksi arvopaperimarkkinalain ja eräiden siihen liittyvien lakien muuttamiseksi

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti talousvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan tulee antaa asiasta lausunto.

15) Hallituksen esitys n:o 319 rahoitustarkastuslaiksi ja siihen liittyväksi lainsäädännöksi

Valiokuntaan lähettäminen

T o i n e n v a r a p u h e m i e s: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin talousvaliokuntaan.

Keskustelu:

Valtiovarainministeri V i i n a n e n: Herra puhemies! Hallitus antaa eduskunnalle rahoitustarkastuksesta esityksen, jonka tavoitteena on tehostaa luottolaitosten ja arvopaperimarkkinoiden valvontaa. Syyt tähän eivät ole varmaan kenellekään jääneet epäselviksi. Pankkitoiminta on maassa ajautunut todella syvään ahdinkoon, jonka selvittämisessä tarvitaan säkkikaupalla veronmaksajien rahaa ja paljon asiantuntemusta. Tilanteen tervehdyttäminen vaatii myös valvonnan terästämistä.

Rahoitustoiminnan valvonnan resurssit ovat olleet ja ovat edelleenkin tehtävän laajuuteen nähden vajavaiset. Henkilöstön määrää ei voida kuitenkaan lisätä rajattomasti, ei taloudellisista syistä eikä siksikään, että alan asiantuntemus on maassa varsin rajallinen luonnonvara. Hallitus esittääkin jo tällä hetkellä käytettävissä olevien valvontaresurssien yhdistämistä niin, että eri viranomaisten toiminnan päällekkäisyydet poistetaan. Samalla tarkistetaan valvonnassa tarpeelliset toimivaltuudet ja varaudutaan Eta-sopimuksesta aiheutuviin lisääntyviin kansainvälisiin valvontavelvoitteisiin.

Esityksen tarkoituksena on käyttää olemassa olevaa asiantuntemusta ja työpanosta mahdolli-

simman tehokkaasti niin, ettei kahdessa paikassa tarvitse tehdä samaa työtä. Tavoitteet ovat siis varsin käytännölliset ja taloudelliset: Voimavarat yhdistämällä pystytään parempiin tuloksiin. Esityksen mukaan Suomen Pankin ja pankkitarkastusviraston valvontaresurssit siis yhdistetään. Pankkitarkastusviraston toiminta tulee samalla lakkaamaan. Suomen Pankin yhteyteen perustetaan rahoitustarkastusyksikkö, joka vastaa rahoitusmarkkinoiden valvonnasta. Suomen Pankki huolehtii rahoitustarkastuksen taloudellisista edellytyksistä, mutta sen toiminnasta aiheutuvien kustannusten kattamiseksi peritään valvontamaksu.

Rahoitustarkastus on riippumaton Suomen Pankista suorittaessaan rahoitusmarkkinoita koskevasta aineellisesta lainsäädännöstä johtuvia valvontatehtäviä. Suomen Pankin ja rahoitustarkastuksen välinen toimivaltajako on tarkoituksella tehty jäykäksi. Kumpikaan ei voi puuttua toisen tehtäviin.

Rahoitustarkastuslakia valmisteltaessa on esillä ollut myös vakuutusyhtiöiden tarkastustoiminta. Tämäkin alue vaatii nykyistä terävämpää otetta, sillä esimerkiksi vakuutusyhtiöiden arvopaperi- ja kiinteistösijoitusten arvon alenemisesta sekä niiden kansainvälisestä toiminnasta aiheutuu varsin suuret tappiot. Esityksessä on kuitenkin lähdetty siitä, että vakuutustoiminnan valvonta pidetään rahoitustarkastuksesta erillään. Vakuutusvalvonta ja sosiaalivakuutustoiminta on luonteeltaan siinä määrin erilaista, ettei sitä ole järkevää yhdistää pankkien ja arvopaperikaupan valvontaan. Kysymys saattaa nousta uudelleen esille, mikäli maahan syntyy laajoja, molemmat alat kattavia finanssiryhmiä. Tässä esityksessä lähdetään siitä, että mahdollisten finanssiryhmien syntyä ajatellen eri valvontaviranomaisten yhteistoimintaa edistetään ja niiden välinen tietojenvaihto-oikeus tehdään mahdolliseksi.

Rahoitustarkastuksen ylimpänä hallinnollisena elimenä toimivat eduskunnan pankkivaltuutetut. Heille esitetään rahoitustarkastuksen suhteen samanlaisia hallinnollisia tehtäviä kuin Suomen Pankin keskuspankkitoiminnan suhteen. Näitä ovat mm. rahoitustarkastuksen johtokunnan nimittäminen, työjärjestyksen vahvistaminen, tili- ja vastuuvapauden myöntäminen sekä kurinpitoasiat. Varsinaiseen valvontatoimintaan pankkivaltuutetut eivät puutu.

Rahoitustarkastuksella on lisäksi oma Suomen Pankista riippumaton johtokunta, jonka pankkivaltuutetut nimittävät. Johtokunnan tehtävänä on valvontatoiminnan ohjaus, laajakantoisten ja merkittävien asioiden ratkaisu sekä rahoitustarkastuksen hallintoon liittyviä tehtäviä. Lisäksi sen tehtävänä on sovittaa yhteen mahdollisten finanssiryhmien valvontaan liittyvät vakuutus- ja rahoitusmarkkinanäkökohdat.

Rahoitustarkastuksella on johtaja, jonka tasavallan presidentti nimittää pankkivaltuutettujen esityksestä. Käytännössä rahoitustarkastuksen johtaja on itsenäinen tehtävässään ja tekee mm. päätökset yksittäisissä valvottavaa koskevissa asioissa.

Hallituksen esityksen mukainen ratkaisu siis yhdistää voimavarat ja tehostaa toimintaa. Ristiriitaa rahoitustarkastuksen ja keskuspankin toiminnan välille ei järjestelystä voi syntyä. Kumpikin osapuoli on sidottu lakisääteisesti omiin tehtäviinsä. Nyt esitettävä ratkaisu ei lisää keskuspankin mahdollisuuksia saada tietoonsa rahoitustarkastuksen kautta arvopaperimarkkinoiden markkinaosapuolista sellaisia tietoja, joita sillä ei jo olisi. Suomen Pankki osallistuu markkinaoperaatioihin toteuttaakseen rahapolitiikkaa, ei ansaintatarkoituksessa. Se hyväksyy itse ne markkinaosapuolet, joiden kanssa se intervenoi, ja myös ne instrumentit, joilla intervenoidaan. Nämä osapuolet raportoivat jo nytkin keskuspankille mm. riskien otostaan ja likviditeetistään.

Rahoitustarkastus ei voi poiketa rahoitusmarkkinoita koskevista säännöksistä. Pankkitarkastusvirasto on jo nyt valvonut Suomen Pankin enemmistöosakkaana omistaman Helsingin rahamarkkinakeskuksen arvo-osuusjärjestelmää. Suomen Pankkia koskee sama arvopaperimarkkinoiden sääntely kuin muitakin osapuolia. Poikkeuksena ovat vain ne säännökset, joilla keskuspankki on tietoisesti jätetty sääntelyn ulkopuolelle.

Herra puhemies! Kaiken kaikkiaan rahoitusmarkkinoiden valvonnan keskittäminen Suomen Pankin yhteyteen sen muusta toiminnasta riippumattomana yksikkönä sopii varsin hyvin keskuspankin perustehtäviin eli maan rahalaitoksen pitämiseen vakavalla ja turvallisella kannalla sekä rahaliikkeen edistämiseen ja helpottamiseen. Toimiva ja tehokas rahoitusvalvonta täydentää hyvin rahapolitiikan tehtäviä.

Ed. Ala-Nissilä: Arvoisa puhemies! Haluan lyhyesti valiokuntakäsittelyä varten kommentoida esillä olevaa rahoitustarkastuslakia. Ministeri Viinanen käytti edellä selventävän,

hyvän puheenvuoron asiasta ja selvensi jonkin verran itse hallituksen esityksen lähtökohtia.

On todellakin niin, että pankkien valvonta on ollut meillä erityinen ongelma nimenomaan resurssien osalta. Resursseja ei ole ollut riittävästi eikä edelleenkään ole. Erityinen ongelma mielestäni on ollut se, että valvonta on ollut myös liikaa muotosidonnaista. Menneinä vuosina pankkien erityinen ongelma oli väärä ja virheellinen strategia, jos ajattelemme esimerkiksi SKOPia ja STS-Pankkia, jotka pieninä keskuspankkeina lähtivät hakemaan kasvua hintaan mihin tahansa. Tänään me näemme seuraukset tästä virheellisestä strategiasta. On siis niin, että ei riitä se, että pankkitarkastus puuttuu muotosidonnaisiin asioihin, vaan sen pitäisi pystyä puuttumaan pankin virheelliseen strategiaan riittävän ajoissa. Se olisi veronmaksajien kannalta tärkeä ja iloinen asia.

Esillä oleva esitys merkitsee varmasti pankkitarkastuksen tehostumista ja siinä mielessä on erittäin tärkeä asia. Hyvä, että hallitus on tähän näin nopeasti tarttunut.

Ministeri Viinanen selvitti, että rahoitustarkastus on asetettu Suomen Pankin yhteyteen, ja totesi, että tässä ei voi ristiriitaa syntyä. Toivottavasti näin on asianlaita. Toisaalta ehkä olisi voinut ajatella, että rahoitustarkastus olisi ollut itsenäinen, eduskunnan alainen virasto, jolloin kytkentä Suomen Pankkiin olisi voitu kokonaan irrottaa, mistä olisi ollut myös tiettyjä etuja. Toisaalta Suomen Pankin yhteydessä toimiminen on taas resurssikysymyksen kannalta varmaan myönteinen asia.

Vakuutustarkastusta ei ole otettu rahoitustarkastuksen piiriin vaan se jää sosiaaliministeriön yhteyteen ja vakuutusyhdistystarkastuksen yhteyteen. Toisaalta voidaan myös perustella sitä, että vakuutustoiminnassa on paljon pankkitoimintaan liittyviä piirteitä. On finanssilaitokset ja vastaavat, joissa pankit ja vakuutuslaitokset ovat keskenään naimisissa. Uskon, että tulevaisuudessa tulee painetta ottaa myös vakuutustoiminta rahoitustarkastuksen piiriin.

Haluan kiinnittää huomiota myös pankkien omaan tarkastustoimintaan, ei yksin niiden sisäiseen tarkastukseen vaan pankkien tilintarkastukseen. Pankeiltahan vaaditaan pääsääntöisesti ammattitilintarkastajat, mikä on hyvä asia. Tilintarkastuksen osaltakin Suomessa pitäisi lähteä siitä, että siihen panostetaan enemmän, siitä ollaan valmiita maksamaan enemmän ja siltä myös odotetaan enemmän. Auktorisoitujen tilintarkastajien toimintaan tässä mielessä kannattaa tässä yhteydessä kiinnittää huomiota.

Herra puhemies! Erityisesti olisin kiinnittänyt huomiota erääseen asiaan. Esityksessä puhutaan erityistarkastuksesta, joka voidaan pankille rahoitustoiminnan osalta laittaa liikkeelle, kun siihen on tarvetta. Tämä on erinomainen asia, sillä jos ajattelemme tämän päivän tilannetta, niin me tarvitsisimme tällaista erityistarkastusta, minkä ehkä nytkin täytyy olla mahdollista. Nythän meillä on esillä parkkipankkien eli ns. roskapankkien perustaminen talousvaliokunnassa.

Tämä on alkamassa nimenomaan STS-Pankin osalta, jossa alustavan esityksen mukaan 2,3 miljardia markkaa ongelmaluottoja siirtyisi ns. parkkipankkiin eli veronmaksajain piikkiin. Kyse on todella suuresta asiasta STS-Pankin osalta, kun tilanne on ajautunut siihen, että pankki ei enää ilmeisesti voi jatkaa toimintaansa, pysty tilinpäätöstään tekemään. Mielestäni tässä yhteydessä olisi nimenomaan erityistarkastuksen paikka. Se pitäisi pankkitarkastusviraston hoitaa, tai jos se ei ole mahdollista, niin joku tilintarkastustoimisto erityistilintarkastuksena hoitaa. Nimittäin jos nyt ajetaan ongelmaluotot STS-Pankilta parkkipankkiin ja havaitaan vuoden tai kahden päästä, että on ongelmia vastuukysymysten osalta, silloin on myöhäistä asiallisesti lähteä tarkastusta suorittamaan. Ennen kuin otetaan parkkipankkiin STS-Pankista näitä suuria ongelmia, mielestäni vastuukysymykset pitäisi pankissa selvittää. Kyllä kaikissa yrityksissä, kun ne ajautuvat tilanteeseen, että ne eivät voi enää toimintaansa jatkaa, pitäisi olla tällainen tarkastustoiminta ja vastuuvelvollisuuskysymykset selvittää.

STS-Pankin osalta on vielä huomattava, että se on puoluepankki. Siellä valtaa pitävät vasemmistoliitto, SDP ja SAK:n keskeiset johtajat. Kun se on puoluepankki, siihen pitää erityinen huomio kiinnittää, ei sen takia, etteivätkö puolueet voisi tällaista toimintaa harjoittaa, mutta tiedämme, että kansalaiset seuraavat erityisesti tällaisia asioita.

STS-Pankin osalta on vielä erityisen kiusallista se, että sen pääjohtaja, joka johtokunnasta lähti muutama viikko sitten, sai ns. kultaisen kädenpuristuksen, 300 000 riihikuivaa Suomen kelluvaa markkaa. Mielestäni tähänkin olisi nyt aiheellista eduskunnassa puuttua. Kyllä näissä asioissa joku hygienia Suomessa täytyy olla. Kun pankki ajautuu veronmaksajien kontolle, on sietämätöntä, että tällaisia kultaisia kädenpuristuksia tässä yhteydessä tehdään.

Haluaisin siis todeta, että nyt olisi erityistarkastuksen paikka, joka rahoitustarkastuslaissa esillä on. Nyt olisi tarve suorittaa sekä STS-Pankin osalta että SKOPin osalta, kun se siirtyy parkkipankkiin, erityistarkastus, jotta vastuukysymykset voidaan selvittää, kun varmasti sitä kansalaiset kysyvät, kun rahaa tässä todella paljon palaa.

Herra puhemies! Pankkien osalta tietysti on kyse koko skandinaavisen pankkijärjestelmän kriisistä, vielä laajemmastakin kriisistä. Totta kai me joudumme pankkijärjestelmän turvaamaan, ja on hyvä, että nyt tulee rahoitustarkastukseen uusia välineitä, ja on hyvä, että pöytä nyt puhdistetaan tältä osin. Siinä mielessä tarkastuksen rooli pankkien osalta voi nyt korostua ja sen täytyy tässä yhteydessä korostua.

Ed. B j ö r k e n h e i m : Arvoisa puhemies! Koska pankkitarkastusviraston lisäksi meillä on osuuspankkitarkastus ja säästöpankkitarkastus, jotka vielä raportoivat tarkastuksistaan pankkitarkastusvirastolle, niin olen itse kyseenalaistanut, kun olen tutustunut tähän lakiesitykseen, onko nyt enää paikallispankkien omalle tarkastustoiminnalle yleensä sijaa tarkastusmaailmassa vai olisiko niin, että säästöpankkien ja osuuspankkien keskusjärjestöjen tarkastuselimet myös yhdistettäisiin tähän Suomen Pankin yhteyteen perustettavaan tarkastuslaitokseen niin, että niillä olisi yhtenevät pelisäännöt ja yhtenevät kriteerit tarkastuksessa.

Ed. A i t t o n i e m i : Herra puhemies! Ensinnäkään en olisi niinkään vakuuttunut tämän tarkastustoiminnan ainutkertaisuudesta sillä tavalla kuin ministeri Viinanen. Hänen toki täytyy alan henkilönä olla vakuuttunut, muutenhan tänne tällaista esitystä ei olisi tullutkaan. Minä haluaisin katsella vähän aikaa, kuinka se systeemi toimii, vanha sellainen uusissa vaatteissa, en kehtaa sanoa mikä.

Mitä ed. Ala-Nissilä sanoi, minä ihailen hänen selkeitä näkemyksiään asiassa, joka hiukan liittyy tulevaan välikysymykseenkin, ja varmaan keskustellaan tulevina päivinä samasta asiasta, mitä ed. Ala-Nissilä toi esiin. On hyvin tärkeätä, että kun on puhe vielä pienistä summista tässä parkkipankissa, ensimmäiset tarjoajat saavat kylmästi sellaisen kohtelun, että seuraavassa vaiheessa, kun puhutaan ehkä 10 miljardista markasta, ollaan hiukan varovaisia siinä, millä tavalla näitä asioita tuodaan parkkipankkiin ja valtion edelleen kustannettavaksi.

Erityisesti STS-Pankin osalta on kysymys siitä, että vaikka tässä nyt ei haluta mitään puoluepolitiikkaa tehdä, niin sieltä on siirtynyt johtaja maan merkittävän valtionhoitajapuolueen johtoon. Minä katson, että kyllä asiat pitää selvittää erityisesti tässä tapauksessa, mistä STS-Pankissa on kysymys, kenellä on mahdollisesti rikosoikeudellinen, joka tapauksessa liike-elämän ja pankkielämän puolelta aiheutuva vastuu. Sitä vaatii suomalainen yhteiskunta. Ihmiset kadulla ovat todella kestäneet pitkään ja katsoneet näitä asioita. Mutta minä uskon, että heilläkin alkaa mitta loppua, jos täällä ei ala näkyä mitään valoa siinä asiassa; että täytyy joku rehellisyys näissä asioissa Suomessa olla.

Minä arvostan ed. Ala-Nissilän näkemyksiä ja tuen niitä.

Ed. M. L a u k k a n e n : Arvoisa herra puhemies! Minustakin on erityisen tärkeätä, että ed. Ala-Nissilän ehdotus erityistarkastuksesta koskien STS:n ja KOPin sopimusta tultaisiin toteuttamaan.

Minusta on aika vähäiselle keskustelulle jäänyt erityiskysymys siitä, että tässä sopimuksessa on kokonaan unohtunut tavallaan kolmannen osapuolen eli valtion rooli. Sopimus on tehty siinä uskossa, että valtio tulee ilman muuta mukaan tekemään tällaisen parkkiyhtiön. Entäpä jos ei tulekaan? Olen kuullut hyvin asiantuntevalta pankkiasiantuntijalta arvion, että mikäli tällainen parkkiyhtiömalli viedään läpi koko meidän pankkikenttämme, se merkitsee 100 miljardia markkaa. Minun käsitykseni mukaan lähtökohta on se, että yhteiskunnan täytyy löytää sellainen malli pankkikriisin hoitamiseen, jolla minimoidaan yhteiskunnan kustannukset. Tällainen arvio ei ainakaan osoita sitä, että tämä malli minimoisi yhteiskunnan kustannukset pankkikriisin hoitoon.

Tässä yhteydessä on varmasti syytä myös todeta, että ainakin nyt hallitukselta odottaisi tässä vaiheessa ilmeisen kiireesti sellaisia toimia, joilla me rakentaisimme maahan sellaisen mallin, joka olisi kestävä kaikkien pankkien osalta.

Siinä yhteydessä toivoisin, että myöskin pankkien vakavaraisuusasteen uudelleenmäärittely voitaisiin ottaa harkintaan. Onhan näin, että jos suomalaisella laskentamenetelmällä lasketaan kansainvälisen bis-käytännön tuottama taso, se on lähestulkoon 2 prosenttiyksikköä alempi kuin suomalainen käytäntö.

Tässä yhteydessä eräs toinen käyttökelpoinen malli voisi olla myöskin luottotappioiden poisto-

oikeuden nopea laajentaminen siten, että ne saataisiin mahdollisimman nopeasti taseista pois ja sitä kautta korjattaisiin myöskin pankkikriisiä, koska me olemme pian tilanteessa, jossa minkäänlaiset yhteiskunnan ja valtion rahat eivät tämän asian hoitoon riitä.

Ed. S-L. A n t t i l a : Arvoisa puhemies! Tässä keskustelussa on aivan ymmärrettävästi noussut keskeisesti esille STS:n fuusioiminen KOP:hen. Täytyy kyllä rehellisesti itsekin todeta se, että tämän tyyppisen konkurssin ottaisi kuka tahansa yrittäjä, jolla on ongelmia. Ongelmavelat tulisivat valtion kontolle parkkijärjestelmän kautta, ja sen jälkeen KOP:hen realisoidaan muu omaisuus. Minusta normaalin käytännön mukaan se raha, mitä siinä mahdollisesti käytetään välissä, toki pitää olla käytettävissä ongelmavelkojen hoitamiseen. Tässä tavallaan tehdään järjestelmä, jossa velat pistetään valtion maksettavaksi ja muu omaisuus realisoidaan. Minusta käytännössä näin ei pitäisi olla. Sen takia toivon, että ed. Ala-Nissilän esiin ottama erityistarkastus tehdään niin SKOPissa kuin STS:ssäkin.

Rahoitustarkastuslakiin liittyen olen hiukan skeptinen siitä, että saattaa tulla tilanne, että on pukki kaalimaan vahtina eli pankkijärjestelmä valvoo itseään, vaikka Suomen Pankki on yläpuolella ja sillä on tietyt tehtävät. SKOPin konkurssista minusta on selkeästi luettavissa se, että siinä asiassa päästettiin asiat liian pitkälle. Se olisi pitänyt hoitaa jo paljon aikaisemmin. Tulee mieleen se, että sisäpiirissä kuitenkin toimii eräänlainen suojelujärjestelmä.

Tätä taustaa vasten toivon, että valiokuntakäsittelyssä rahoitustarkastuslaki mahdollisimman kattavasti punnitaan ja pohditaan, otetaan huomioon myöskin mahdolliset jääviyskysymykset ja tämän sektorin oma sisäinen mahdollinen suojelu.

Valtiovarainministeri V i i n a n e n : Arvoisa puhemies! Varmasti roskapankkiongelmista ensi viikolla on tilaisuus keskustella enemmänkin.

Täällä todettiin, että valtio tässä hommassa ei ollut mukana kolmantena osapuolena. Siellähän on, niin kuin hyvin tiedätte, eduskuntaehto tämän toteuttamiselle, eli se asia tulee tietysti vasta sillä edellytyksellä hoidettua.

Mitä tulee vakavaraisuuskysymykseen, jonka ed. M. Laukkanen otti esille, olkoon nyt sitten niin tai näin, että laskentaperusteet ovat toisistaan poikkeavat, minä kyllä varoittaisin aloittamasta Suomessa sellaista keskustelua, että me alkaisimme pankkien vakavaraisuustasoa pudottaa. Se olisi sellainen signaali taas ulospäin, että me koetamme vippaskonsteilla ongelmamme selvittää pankkien suhteen, ja aiheuttaisi edelleenkin suurempia epäluuloja pankkijärjestelmämme kunnosta ja toimivuudesta, pystyssä pysymisestä jne. Me elämme nyt niillä numeroilla, mitkä on annettu, ja pankit pidetään pystyssä, niin raskasta kuin se onkin.

Se ei poissulje sitä, ettei pyritä löytämään koko ajan muitakin keinoja kuin nykyinen pankkituki, mutta se ei olekaan käytännössä kovin helppoa. Sen tiedän siitä syystä, että vaihtoehtomalleja on viikkojen varrella jouduttu pohtimaan monesta, monesta vinkkelistä, ja aina tulee omia ongelmia vastaan.

Ed. S-L. A n t t i l a : Arvoisa puhemies! Tähän pankkituen vaihtoehtokysymykseen haluaisin nostaa esille sen, että toivon, että hallituksen piirissä vakavasti pohditaan myöskin mahdollisuutta käyttää pankkitukea perustaltaan terveiden yritysten korkotukeen, jos tällä voitaisiin estää se, että yritykset menevät konkurssiin, ja turvata se, että jatkossa pankit voisivat saada ne lainansa ja korkonsa, joihin ne ovat oikeutettuja. Kyllä pankkituelle pitäisi olla myöskin vaihtoehtoja. Pelkäänpä vain, että meiltä loppuu rahat, jos pelkän pankkitukijärjestelmän kautta näitä ongelmia hoidetaan.

Ed. U k k o l a : Arvoisa puhemies! Ministeri Viinanen sanoi, että STS:n ja KOPin fuusioon liittyy eduskuntaehto. En ymmärrä, onko tällä mitään merkitystä, kun STS:n tilejä on jo siirretty KOPiin ja koko ajan saneerataan elikkä käytännön toimet menevät edelle siitä, mitä eduskunta on päättänyt, jos tämä nyt yleensä eduskuntaan sitten tulee, toivottavasti tulee ja tuleehan se tietenkin välikysymyksen kautta ainakin.

Minä paheksun sitä, että hallitus, sen edustajat, tekevät sellaisia sopimuksia, joihin edellytetään eduskuntaehtoa, ja kuitenkin sitten nämä sopimukset pannaan täytäntöön ennen kuin eduskunta on mitään sanonut. Minun mielestäni tämä on yksi meidän parlamentarismimme, meidän järjestelmämme pahimpia puutteita. Sama tietenkin koskee tuposopimusta. Siinä hallitus on taas sitonut eduskunnan kädet etukäteen, tietenkin pakkotilanteessa, ei siinä mitään.

Pankkien vakavaraisuustason pudottamisesta. Minun mielestäni se on kyllä sellainen asia, jota pitää harkita sen takia, että muutama vuosi

sitten pankkien vakavaraisuus oli 4 prosenttia, toisten pankkien 2 prosenttia eikä se tahtia haitannut. Onko se nyt pelkästään lainansaanti ulkomailta, joka edellyttää meiltä 8 prosentin vakavaraisuustasoa? Jos ministeri Viinanen suvaitsisi tähän vastata.

Valtiovarainministeri V i i n a n e n : Herra puhemies! Täällä eduskunnassa käsitellään lukuisia asioita, joissa on eduskuntaehto. Ei tämä siinä suhteessa mikään poikkeava ratkaisu ole. Mutta tietysti asian laatu ja laajuus ovat ehkä omaa mittaluokkaansa. Senkin takia tietysti tässä eduskuntaehto on tilanteessa, jossa on ollut pakko toimia. Jollain tavalla tämä ongelma on ollut pakko ratkaista tässäkin tilanteessa, jossa alkaa olla viimeiset kuukaudet ja päivät kyseessä, pystyykö ylipäänsä pankki tekemään jonkin näköisiä tilinpäätöksiä. Nämä tulevat sellaisella vauhdilla ja vyöryllä meitä vastaan, että on uskallettava ratkaisuja tehdä silläkin uhalla, että eduskunta ehkä ei niitä hyväksyisi. Kaikenlaisia vaihtoehtoja tässäkin tapauksessa on haettu, mutta toistaiseksi ei mitään muuta ratkaisua ole keksitty.

Minä uskon, että eduskuntakäsittelyssä aikanaan tätä asiaa kun selvittelette ja asian toista valotetaan, niin koko kuvion ehkä mielekkyyskin selviää. Voi sitä toki arvostellakin, en sitä yhtään epäile.

Mitä vakavaraisuuteen tulee, jos kuvittelette, että pankin vakavaraisuutta pudottamalla ongelmat väistyvät, niin eivät siitä kylläkään ongelmat katoa. Päinvastoin pitäisi olla vakavaraisuutta paljon enemmän.

Puhetta on ryhtynyt johtamaan puhemies Suominen.

Ed. M. L a u k k a n e n : Arvoisa herra puhemies! Olisin myös vielä kommentoinut eduskuntaehtoa. Itse asiassa asetan vain kysymyksen näin, että jos STS:n ja KOPin sopimus ei todellakaan eduskunnassa tule saavuttamaan hyväksyntäämme, mitäs sitten tapahtuu. Toteamme, että se raukeaa ja sitten on etsittävä taas jokin uusi malli. Näin ollen KOPin kommandojoukot, jotka hämmästyttävällä nopeudella valtasivat STS:n konttorit ja ottivat tilit ja asiakkaat haltuun, ovat ainakin tässä katsannossa rikkoneet räikeällä tavalla pankkilakia.

Ministeri Viinanen, ymmärrän oikein hyvin tilanteen, ja silloin, kun tilanne on päällä, täytyy toimia. Tämä on aivan selvää. Mutta on myös luonnollista, että silloin täytyy katsoa, että jokin malli, joka rakennetaan, voi sitten loppuun asti toimia ja se voidaan viedä läpi. Uudistan nyt vielä sen epäilyksen, onko parkkiyhtiömalli tällaisenaan se keino, jolla me kriisin hoidamme loppuun.

En minäkään, ministeri Viinanen, usko, että vakavaraisuustason laskemisella pankkikriisiä hoidetaan. Ainoa, mikä siitä voisi seurata, on se, että yhteiskunta selviäisi hieman pienemmillä satsauksilla pankkikriisin hoitamisen osalta.

Valtiovarainministeri V i i n a n e n : Herra puhemies! Minä en käy arvioimaan sitä, kummassa mallissa selvittäisiin vähemmällä yhteiskunnan satsauksella. Ongelmat eivät STS-Pankin perinnöstä mihinkään katoa. Ne lankeavat veronmaksajien maksettavaksi. Ei siitä mihinkään pääse. Ongelma on hoidettava. Parkkiyhtiökuviossa on kuitenkin ollut tavoitteena se, että siellä pyrittäisiin uudella hallinnolla, uusilla riskijärjestelyillä ja myös valtion satsauksella huolehtimaan siitä, että pystyttäisiin realisoimaan järkevällä tavalla edes kohtuullinen osa ongelmista, mahdollisimman suuri osa tietenkin, ja saataisiin ennen pitkää varsinaista pankkibisnestä harjoittavat pankit terveelle pohjalle, mikä luo edellytykset myös korkojen alhaalla pysymiselle ja alentamiselle ja terveelle toiminnalle. Nythän ongelmaluotot ja riskikeskittymät ovat ihan keskeinen syy, minkä takia ongelmat ovat siinä laajuudessa esiin tulleet kuin jokainen tietää. Parkkiyhtiössä sinänsä on ihan hyvä tavoite, mutta katsotaan nyt, mihin malliin esitys saadaan hiottua.

Ed. A l a r a n t a : Herra puhemies! Käydyssä keskustelussa käsiteltiin hieman aikaisemmin laajastikin vastuita ja nimettiin jo melkein nimeltä eräitä pankkimiehiä, jotka eivät ole vastuita kantaneet. Jos puhemies sallii, minä haluaisin tähän liittyen laajentaa vastuukysymystä nyt, kun ministeri Viinanen on paikalla, toteamalla julki ja samalla eduskunnan pöytäkirjaan ihailuni siitä, että valtiovarainministeri, joka vastaa valtiontaloudesta, on paikalla täysistunnossa eikä Smolnassa hallituksen omille ryhmilleen järjestämässä pikkujoulussa. Minusta tämä osoittaa sellaista korkeaa moraalia, joka on syytä tänä iltana kirjata muistiin. Minä olisin henkilökohtaisesti toivonut, että koko hallitus olisi osoittanut tätä moraalia nykyisessä val-

tiontaloudellisessa tilanteessa ja jättänyt hallituksen pikkujoulun tänä vuonna pitämättä.

Ed. Aittoniemi: Herra puhemies! Minä haluan todeta maalaisjärjellä parkkipankkisysteemistä sen, että se ei tule onnistumaan. Kaiken lisäksi siitä muodostuu Suomeen rosvojen kirpputori, jossa vedetään joka välistä ja joka raosta omaan taskuun. Se on täysin selvä asia. Minä olen tehnyt poliisin hommia melkein 30 vuotta ja nähnyt kaikenlaisia rosvoja ja haistan isolla nenälläni, missä niitä on. Niitä tulee olemaan tämän kirpputorin laidalla enemmän kuin kukaan uskoo.

Kysymys on siitä, että paise meillä ja kipeä kohta yhteiskunnassa, jos katsomme asiaa valtion taholta, jota me nyt edustamme, kun välissä ovat pankit, ovat yksityiset ihmiset. Kipu on siellä yksityisillä ihmisillä ja kova hätä, ankarat velat, ei ehkä ruokaakaan ole seuraavaksi päiväksi, monella on se tilanne. Jos tuetaan pankkeja, se ei auta yhtään mitään, ei yhtään. Se uppoaa pohjattomaan suohon joko parkkipankeissa tai sitten pankkien vakavaraisuuden tukemiseen. Apu täytyy jossakin vaiheessa kohdistaa yli pankkien sinne, missä kipu on, eli yrityksiin ja ihmisiin, jotka ovat joutuneet tähän tilanteeseen osin omasta syystään ja osin omaa taitamattomuuttaan yhteiskunnan ohjauksessa.

Turha on pankkien ja valtion parkkipankkien välillä sohlata rahoja. Minä tiedän, että se on äärettömän vaikeaa toteuttaa, mutta sanon sen siitä huolimatta, kun tyhmille puheille ei niin kauheasti ole kuuntelijoita. Velka-armahdustyyppinen homma, jos se olisi teknisesti mahdollista toteuttaa, kierrättää rahat velallisten kautta pankeille, sitä kautta. Se on ainoa, mikä meitä auttaa, koska se joka tapauksessa tulee hirmuisen kalliiksi. Sitä kautta se auttaisi tätä yhteiskuntaa nopeasti, mutta siinä tulisi tietysti naapurikateus, ja toisaalta teknisen toteutuksen mahdottomuus olisi ehkä eräs ongelma. Mutta varmasti monikin ajattelee näin, tai sitten minä olen ihan hullu, jos kukaan ei ajattele asiaa tällä tavalla kuin minä nyt ajattelen. Saatan olla hullu.

Ed. Ala-Nissilä: Arvoisa puhemies! Kun ed. Aittoniemi hetkeä aikaisemmin myönteisessä hengessä mainitsi minun puheenvuoroni, lähetän terveisiä takaisin. Vastuukysymys on tietysti yksi asia. Toinen tärkeä asia on se, millä tavalla esimerkiksi asuntovelalliset ja periaatteessa terveet yritykset saataisiin hoidettua. Asuntovelallisillakin on kysymyksessä ihmisten elämäntyö. Moni on säästänyt ikänsä sitä varten ja voi sen menettää.

Parkkiyhtiöjärjestelyssä, joka sinällään ehkä on ainoa keino, joka on jäljellä, pitää pyrkiä ainakin siihen, että ihmisten elämäntyö asuntovelallisten osalta ei siirry keinottelun piiriin sillä tavalla, että joku myöhemmin, kun hinnat alkavat nousta, kerää siitä hyödyn itselleen, vaan päinvastoin tavoitteena pitäisi olla sen, että ihmisten asunnot ja asuntovelat voisivat olla ikään kuin lepäämässä ja pienyritysten osalta sama tilanne. Parempien aikojen tullessa he voisivat sitten lunastaa asunnon itselleen, ja sillä tavalla voitaisiin auttaa ihmisiä heidän erittäin vaikeassa tilanteessaan.

Ed. Ukkola: Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemen lyhyesti hahmottelema malli on juuri se, jota esimerkiksi minä olen useassa yhteydessä kannattanut. Viisas mies tämä ed. Aittoniemi, ainakin tässä asiassa.

Mielestäni hallitus on tehnyt perusteellisesti väärin ihan siinä alkuvaiheessa, kun ryhdyttiin tukemaan pankkeja eli annettiin tuki suoraan pankeille, jolloin se pelkästään valui pankkien taseitten putsaamiseen eikä sillä autettu ollenkaan velallisia yrityksiä eikä velkaisia kotitalouksia. Tämä on kaikkein pahin puute, ja tämän vuoksi minä olen allekirjoittanut välikysymyksen, vaikka nyt ei vielä välikysymyskeskustelua käydäkään. Mielestäni se oli virhe.

Toinen virhe oli se, että hallitus ilmoitti, että pankkeja tuetaan kaikissa oloissa. No, sen jälkeen pankeissa vasta juhlat alkoivatkin. Niin velkaiset kotitaloudet kuin yrityksetkin saivat tuntea nahoissaan, mitä on olla pankin armoilla tällaisena aikana. Armoa ei tunnettu eikä sitä annettu, ja tässä ollaan. Tuhansia yksittäisiä ihmisiä on menossa konkurssiin ja samalla tavalla yrityksiä.

Valtiovarainministeri Viinanen: Herra puhemies! Ihmisiä ja yrityksiä on menossa konkurssiin, koska he eivät pysty maksamaan velkojaan takaisin. Siitähän perussyy lähtee liikkeelle. On mitoitettu väärin omat resurssit lainaa otettaessa. Ei ole kuviteltu, että taloudelliset ongelmat tässä maassa taantuman muodossa tulevat näin suuriksi.

Mutta kun pankeista joudutaan keskustelemaan varmasti ensi viikolla entistä enemmän, minä edelleen nyt toivon ja vetoan teihin jokaiseen, ettei aseteta eduskunnan toimesta kyseen-

alaiseksi kertaakaan sitä, ettemme pankkijärjestelmäämme pystyssä pidä. Me olemme siinä suhteessa suurennuslasin alla. Meiltä odotetaan sellaisia päätöksiä, joilla voidaan vakuuttua siitä, että nykyisten vakuusrahastovaltuuksien jälkeenkin valtio tulee pitämään pankkijärjestelmän pystyssä, hoitamaan rahoituksen sillä tavalla. Jos tällaista vakuutusta emme anna ja eduskunta epäilee tai täältä leviää käsitys, että on epävarmaa, voidaanko tällainen antaa, se tulee lisäämään meille todella suuria rahoitusongelmia. Se tulee kostautumaan erittäin ikävällä tavalla suomalaisen fundauksen nilkkaan. Me emme pysty hoitamaan niitä velvoitteita, jotka esimerkiksi budjetin myötä suuren alijäämän rahoittamisen suhteen ovat käytännön tosiasia. Se on käytännön tosiasia suurille suomalaisille yrityksille, suurelle joukolle niistä, ja se on suuri ongelma myös pankeille. Tämä tuska nyt vain täytyy kärsiä ja koettaa löytää sellaisia malleja, joissa mahdollisimman pienin yhteiskunnan menetyksin selvitään.

Ed. S-L. Anttila: Arvoisa puhemies! Ed. Aittoniemen esittämä ajatus on ihan kannatettava, koska auttamalla velallisia voidaan toki suoraan vaikuttaa pankkien toimintaedellytyksiin.

Mutta varsinaisesti pyysin puheenvuoron pohtiakseni myös sitä, että tällä hetkellä, kun on olemassa vakuusrahastojärjestely, kieltämättä pankkitasolla on tietynlainen houkutin siihen, että sellaisia yrityksiä, sellaisia asuntovelallisia ja sellaisia viljelijöitä, jotka eivät ole kyenneet lainojaan hoitamaan, ajetaan tietyllä tavalla konkurssiin, koska sen jälkeen voidaan luottotappiot kirjata valtion vakuusrahastoon. Pelko siitä, että tällainen mahdollisuus jonakin päivänä loppuu, varmasti jouduttaa myös tätä kehitystä. Tässä järjestelmässä toisaalta kaikkein suurimman potin korjaavat ne, jotka pesiä selvittävät, eli asianajajat.

Siinä mielessä olisikin viisasta miettiä, kun yritys tulee siihen tilanteeseen, että se joutuu konkurssiin, minkä takia se yritys pitää realisoida ja repiä auki. Miksei pistetä ovia nätisti kiinni ja odoteta, jos tulee parempi aika? Siellä se yritys, sen tilat ja koneet ovat valmiina, sen sijaan että nyt se todella revitään hajalle. Silloin, jos uutta yritystä perustetaan, kaikki pitää aloittaa nollasta. Tällaista viestiä ovat aika monet vaikeuksiin joutuneet yrittäjät viestittäneet ainakin allekirjoittaneelle.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

valtiovarainvaliokuntaan:

16) Hallituksen esitys n:o 320 laiksi liikevaihtoverolain muuttamisesta

17) Hallituksen esitys n:o 321 laiksi elinkeinotulon verottamisesta annetun lain 46 §:n muuttamisesta ja 19 §:n väliaikaisesta muuttamisesta

sosiaali- ja terveysvaliokuntaan:

18) Hallituksen esitys n:o 322 laeiksi kansaneläkelain 66 ja 68 §:n muuttamisesta ja sairausvakuutuslain muuttamisesta sekä laiksi kansaneläkelaitoksen hallintokustannusten enimmäismäärästä vuonna 1993

talousvaliokuntaan:

19) Hallituksen esitys n:o 323 laeiksi vakuutuksenvälittäjistä ja elinkeinon harjoittamisen oikeudesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

---

20) Hallituksen esitys n:o 324 laiksi tapaturmavakuutuslain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Valiokuntaan lähettäminen

Puhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan, jolle perustuslakivaliokunnan tulee antaa asiasta lausunto.

Keskustelu:

Ed. Stenius-Kaukonen: Herra puhemies! Esityksessä saatetaan työstä johtuvat pahoinpitelyt myös korvauksen piiriin. Vuosittain arvioidaan sattuvan noin 16 000 pahoinpitelytapausta, ja on paikallaan, että mikäli tällaisessa tilanteessa joku jää ilman korvausta, se saatetaan tapaturmavakuutuslain piiriin.

Mutta esitys pitää sisällään myös sellaisia ehdotuksia, joita ei voi kannattaa. Muun muassa 65 vuotta täyttäneiden tapaturmaeläkkeen enim-

mäistaso ehdotetaan pudotettavaksi nykyisestä 85 prosentista 70 prosenttiin. Sen lisäksi esitys pitää sisällään monia muita yksityiskohtia.

Kun hallituksen tarkoitus on saattaa laki voimaan jo vuoden 1993 alusta, pidän todella kohtuuttomana, että 1 päivänä joulukuuta esitys annetaan eduskunnalle tilanteessa, jossa valiokunnat ovat ennestään ruuhkautuneita ja ainakin sosiaali- ja terveysvaliokunta hallituksen budjettilakien johdosta, joita joudutaan vielä tämän viikon perjantaihin asti odottamaan.

Ehdotan, että asia pannaan pöydälle torstaina pidettävään istuntoon, jotta myös muut edustajat ehtisivät esitykseen edes hieman paneutua.

P u h e m i e s : Kun asiaa ei ole yksimielisesti päätetty lähettää valiokuntaan, on asia jäävä pöydälle. Kehotan seuraavia puhujia käyttämään puheenvuoron pöydällepanon ajasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Keskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi torstain täysistuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ed. Stenius-Kaukosen ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle ensi torstain täysistuntoon.

21) Hallituksen esitys n:o 325 laiksi työterveyshuoltopalvelujen lisäksi järjestettävien avosairaanhoidon lääkäripalvelujen vuosimaksusta

Valiokuntaan lähettäminen

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. S t e n i u s - K a u k o n e n : Herra puhemies! Esityksessä ehdotetaan, että myös työterveyspalveluista perittäisiin 100 markan vuosimaksu. Tämä olisi vaihtoehtoinen maksu siten, että samalla maksulla saisi käyttää myös terveyskeskusten avosairaanhoidon lääkäripalveluja. Valiokunta on aloittanut asian käsittelyn jo, ja tähän asti ei ole tullut yhtään sellaista näkökantaa, joka puoltaisi esitystä, vaikka onkin todettu, että viimeinen malli eli 100 markan vaihtoehtoinen vuosimaksu on parempi kuin tähän asti esillä olleet ehdotukset. Mutta se ei tee esityksestä vielä järkevää. Tämä on todella epäkelpo esitys. Toivon, että sosiaali- ja terveysvaliokunta päätyy hylkäykseen. Toivon, että hallituspuolueiden piirissä viestit, jotka asiantuntijoiden taholta on saatu, todella vaikuttavat niin, että mietitään, onko mitään järkeä lisätä tällaista byrokratiaa, jota ehdotetaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

22) Hallituksen esitys n:o 326 laiksi kotiuttamisrahalain kumoamisesta

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

23) Hallituksen esitys n:o 327 laiksi sosiaalihuoltolain väliaikaisesta muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. S t e n i u s - K a u k o n e n : Arvoisa puhemies! Koska kysymyksessä on esitys, jota kannatan, on syytä sekin ääneen sanoa, että ei aina vain esitä kritiikkiä hallituksen esityksiä kohtaan.

Sosiaalihuoltolakiin ehdotetaan väliaikaisia muutossäännöksiä siten, että voidaan toteuttaa kokeilu niin, että Kelan paikallistoimistot voisivat myös huolehtia toimeentulotukeen liittyvistä tehtävistä, jotka sosiaalihuoltolain mukaan kuuluvat sosiaalitoimistoille.

On järkevää, että tätä asiaa kokeillaan, ja toivottavaa, että lopputuloksena päästäisiin yksinkertaisempaan menettelyyn. Sitä ovat sosiaalivaliokunnat, nykyistä edeltänyt ja useat sitä edeltäneet, ehdottaneet, joten aika hitaasti asia on edennyt, mutta parempi myöhään kuin ei milloinkaan.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

24) Hallituksen esitys n:o 328 laiksi työsuojeluhallinnoksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Valiokuntaan lähettäminen

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin työasiainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. S t e n i u s - K a u k o n e n : Herra puhemies! Tässä ehdotuksessa esitetään työsuojeluhallitusta lakkautettavaksi ja sen sijaan näiden tehtävien siirtämistä työministeriöön ja työsuojelupiirien toimistoihin. Tätä on työsuojeluhallituksen henkilöstön taholta vastustettu, ei sen takia, että he yleensä vastustaisivat muutoksia, vaan sen takia, että tässä on lähdetty kiipeämään puuhun latvasta päin.

Ensin henkilöstön mielipiteen mukaan olisi pitänyt pohtia, mitkä ovat ne tehtävät, joita varten työsuojeluorganisaatiota tarvitaan. Kun tämä olisi pohdittu ja mietitty kaikki eri tehtäväalueet, sen jälkeen olisi katsottu, mikä on oikea organisaation muoto hoitamaan nämä tehtävät parhaalla mahdollisella ja myös edullisimmalla tavalla. Mutta näin tätä asiaa ei ole valmisteltu, vaan päinvastoin ensin tehdään organisaatiomalli ja sitten vasta aletaan pohtia, mitä tässä onkaan tarkoitus toteuttaa.

On mielestäni erittäin valitettavaa, että työsuojeluhallituksen henkilöstön kriittinen asenne on haluttu mitätöidä sillä, että varsinkin aikaisemmin sanottiin, että aina organisaatiomuutoksia vastustavat ne, jotka pelkäävät, että menettävät työpaikkansa. Tämäkin pelko on monelle aiheellinen, mutta kuten jo totesin, he ovat hyvin järkevältä pohjalta lähteneet esitystä kritikoimaan.

Ehdotan, että tämäkin asia pantaisiin pöydälle torstaina pidettävään täysistuntoon, koska meitä on täällä enää neljä edustajaa käsittelemässä asiaa.

P u h e m i e s : Kun asiaa ei ole yksimielisesti päätetty lähettää valiokuntaan, asia on jäävä pöydälle. Kehotan seuraavia puhujia käyttämään puheenvuoron pöydällepanon ajasta.

Keskustelu pöydällepanosta julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Keskustelussa on ed. Stenius-Kaukonen ehdottanut, että asia pantaisiin pöydälle ensi torstain täysistuntoon.

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Ed. Stenius-Kaukosen ehdotus hyväksytään ja asia pannaan pöydälle ensi torstain täysistuntoon.

25) Ed. Luukkaisen ym. lakialoite n:o 52 metsästyslaiksi

Valiokuntaan lähettäminen

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. L u u k k a i n e n : Arvoisa puhemies! Jos puhemies suo, haluaisin esitellä tämän lakialoitteeni ihan oikeasti siitä huolimatta, että lähes kaikki hallituspuolueiden edustajat ovat poistuneet pääministerin pippaloihin eikä oppositiokaan loista läsnäolollaan.

Koska kuitenkin arvoisa maa- ja metsätalousvaliokunnan puheenjohtaja on paikalla ja koska tämän asian lykkääminen seuraavaan täysistuntoon ei tätä asiaa mitenkään edistä, niin olen valmis tekemään esittelyn nyt, jos puhemies suo. (Ed. Stenius-Kaukonen: Miksei saisi?)

Kuten viime tiistain lähetekeskustelussa toin esille, metsästyslakiesityksessä on vakavia eläinsuojelullisia ja luonnonsuojelullisia epäkohtia. Lisäksi lakiesitys on ristiriidassa paitsi voimassa olevan eläinsuojelulain ja luonnonsuojelulain kanssa myös useiden kansainvälisten sopimusten kanssa. Tästä syystä katsoin välttämättömäksi jättää ns. varjolakialoitteen, jossa mainitsemani epäkohdat on poistettu.

Aloitteeni on muotoiltu Suomen kymmenen suurimman ja tärkeimmän eläin- ja luonnonsuojelujärjestön näkemysten pohjalta. Nämä järjestöt muuten ovat juuri niitä tahoja, joita maa- ja metsätalousministeriö ei lainkaan kutsunut mukaan metsästyslakia valmistelleeseen työryhmään.

Aloite on tehty näkemykseni mukaan varsin realistiselle pohjalle. Tässä ei suinkaan yritetä kieltää metsästämistä sinänsä. Lähtökohtana on luonnon monimuotoisuuden turvaaminen ja eläinten oikeuksien tunnustaminen. Aloitteen

allekirjoittajina on oman ryhmäni lisäksi vain muutama valikoitu nimi niiden joukosta, jotka sattumalta olivat salissa lähetekeskustelun aikana.

Pyydän anteeksi niiltä edustajakollegoiltani, joille en edes tarjonnut tilaisuutta raapustaa nimeään aloitteeseeni. Mutta minusta on tärkeämpää jättää uunituore aloite nopeasti sisään kuin pyrkiä keräämään pitkä lista nimiä sen taakse. Toivon kuitenkin, että mahdollisimman moni kansanedustaja asettuisi tukemaan siinä esitettyjä näkemyksiä, jotta Suomeenkin saataisiin nykyajan ajattelulle pohjautuva metsästyslaki.

Aloitteessa esitetään suurpetojen metsästys kiellettäväksi kokonaan siihen asti, kunnes ne ovat saavuttaneet luonnonvarainneuvoston vuonna 86 esittämät tavoitteet eli 1 000 karhua ja 1 000 ilvestä, 500 sutta ja 250 ahmaa. Tämän ns. suurpetomoratorion aikana näiden eläinten kantoja sekä niiden mahdollisesti aiheuttamia vahinkoja tulisi tutkia ja seurata varsin tarkoin. Myöhemmin mahdollisesti asetuksella sallittavaan suurpetojen metsästykseen tulee metsästäjältä vaatia erillinen pyyntilupa, jonka antaisi maa- ja metsätalousministeriö ympäristöministeriötä kuultuaan. Lisäksi ehdotetaan, että pyyntilupa vaaditaan myös valtioneuvoston uhanalaiseksi lajiksi määrittelemän eläimen sekä hirvieläinten metsästykseen.

Metsästyshän on nyky-yhteiskunnassa pääsääntöisesti harrastus, jolla ei ole taloudellista merkitystä yksityiselle henkilölle. Vaikka kaikille riistaeläimille onkin määritelty rahallinen arvo, ei pääsääntöisesti metsästystä ole syytä sallia harjoitettavan kaupallisessa mielessä. Tässä lakialoitteessa lähdetään lisäksi siitä, että kaikkien metsästäjien pitää suorittaa ampumakoe, jotta yksi lain tarkoituksista, eläinten tarpeettoman kärsimyksen välttäminen, voitaisiin toteuttaa. Niin ikään on tässä kyse myös muiden metsässä liikkujien turvallisuudesta.

Metsästysajoista ehdotetaan osittain säädettävän metsästyslaissa ja näin meneteltäisiin nimenomaan suurpetojen osalta, koska ne edustavat kansainvälisesti maamme arvokkainta eläimistöä ja koska niillä on erityisasema ekosysteemissä ravintoketjujen huippupetoina.

Hallitus esittää lakiesityksessään metsästettäväksi sellaisia lajeja, jotka pitäisi rauhoittaa luonnonsuojelulain nojalla. Tässä aloitteessa esitetään riistaeläinluettelosta poistettavaksi ensinnäkin uhanalaiset ja harvinaiset lajit ja toiseksi sellaiset lajit, joilla ei ole riistanhoidollista tai muuta metsästyksellistä merkitystä. Esimerkiksi saukko, norppa, halli, euroopanmajava, mustalintu, pilkkasiipi, peltopyy ja uuttukyyhky ovat uhanalaisia lajeja ja ne pitäisi rauhoittaa luonnonsuojelulain nojalla. Sepelhanhi taas ei lainkaan kuulu Suomen pesimälinnustoon, joten sen kantaan ei voida vaikuttaa riistanhoidollisin keinoin. Näin ollen sen metsästys ei täytä kestävän verotuksen kriteerejä ja siksi sekin tulee poistaa riistaeläinluettelosta. Lisäksi tarhattu viiriäinen ja taivaanvuohi tulee poistaa riistaeläinluettelosta, koska ne voidaan sekoittaa hyvin samannäköisiin, erittäin uhanalaisiin lajeihin eli luonnonvaraiseen viiriäiseen ja heinäkurppaan. Orava, kärppä, näätä ja mäyrä tulee myös poistaa riistaeläinluettelosta sillä perusteella, että niillä ei todellakaan ole riistanhoidollista eikä myöskään metsästyksellistä merkitystä enää nyky-Suomessa.

Hallituksen esityksessä on riistaeläinten lisäksi lueteltu erillinen rauhoittamattomien eläinten joukko, johon kuuluvia eläimiä saisi tappaa varsin vapaasti. Nämä eläimet eivät täytä hallituksen esityksessä metsästykselle annettuja kriteerejä siitä, että riistaeläimeksi kelpaavan eläimen on sovelluttava ravinnoksi tai eläimellä on oltava turkisarvoa. Hallituksen esityksen perusteluissa viitataan usein siihen, että nämä rauhoittamattomat eläimet tuottavat vahinkoja ihmiselle. Näin ollen tämän näkemyksen takana on vanha ajatus haittaeläimistä, jolle ei ole löytynyt tieteellisiä perusteluja enää aikoihin. Kuitenkin suurin osa näistä ns. haittaeläiminä luetelluista eläimistä on täysin haitattomia kuten kalalokki, naakka tai mustarastas ja, mikä erikoisinta, kalalokkihan on luonnonsuojelulaissa rauhoitettu ja kuitenkin se on hallituksen esityksessä haittaeläinlistalla, mikä minusta osoittaa melkoista ammattitaidottomuutta lainvalmistelijoiden taholta tai ainakin piittaamattomuutta siitä, miten uhanalaisia ja harvinaisia lajeja tulisi kohdella. Ainoastaan muutaman ns. haittaeläimen hävittämisen salliminen saattaa olla hygieenisistä syistä tarpeellista. Tässä mielessä esimerkiksi isonrotan, kotihiiren, variksen tai kesykyyhkyn hävittäminen saattaisi olla sallittua ja voisi olla perusteltua jättää ne lain 5 §:ään, mutta toki voidaan ajatella, että tästä asiasta säädettäisiin muualla kuin metsästyslaissa. En oikein ymmärrä, miten isorotan tai kotihiiren hävittäminen olisi metsästystä.

Vastoin mm. Ruotsissa noudatettua käytäntöä hallitus esittää, että kissan, joka on irrallaan muualla kuin haltijansa pihapiirissä tai puutar-

hassa, saisi tappaa siinä missä ns. rauhoittamattoman muunkin eläimen kuten rotan. Hallituksen esitys heijastelee perusteetonta vihaa monille ihmisille hyvin tärkeätä ja yleistä kotieläintä, kissaa, kohtaan. Kissat on lainsäädännössä rinnastettava muihin kotieläimiin kuten koiraan.

Hallituksen esityksen kissapykälä asettuu erityisen kyseenalaiseen valoon myös siksi, että se on selkeästi Suomen allekirjoittaman ja 1.7.1992 voimaan astuneen Euroopan neuvoston lemmikkieläinten suojelua koskevan yleissopimuksen vastainen. Kissaa voidaan yksikäsitteisesti pitää sopimuksen 1 artiklan tarkoittamana eläimenä, jota ihminen pitää taloudessaan omaksi iloksi ja seuraksi. Tällä perusteella lakialoitteessani esitetään, että irrallaan olevan kissan saa metsästysoikeuden haltija ottaa alueellaan talteen. Talteenotosta on viipymättä ilmoitettava kissan omistajalle, mikäli tämä on tiedossa, tai poliisille, ja omistaja saa lunastaa kissan takaisin maksamalla talteenottajalle riistanhoitomaksun suuruisen lunastusmaksun sekä korvauksen kissan hoidosta eli täysin vastaava analogia kuin koiran kohdalla.

Mikäli omistaja ei ilmaannu 15 päivän kuluessa tiedon saatuaan, voidaan kissa lopettaa, ja ainoastaan luonnossa elävä villiintynyt kissa voidaan lopettaa heti. (Ed. Aittoniemi: Millä tavalla lopettaa?) — Arvoisa ed. Aittoniemi! Kissan lopettamisessa tulee noudattaa Euroopan neuvoston lemmikkieläinten suojelua koskevan yleissopimuksen 11 artiklan säännöksiä — siis sen sopimuksen, jonka Suomikin on allekirjoittanut ja joka on astunut voimaan — joiden mukaan lemmikkieläimen saa lopettaa vain eläinlääkäri tai muu pätevä henkilö. (Ed. Aittoniemi: Takajaloista kiinni ja pää seinään!) Lisäksi säännökset velvoittavat lopettamaan lemmikkieläimen aina niin, että lopettaminen olosuhteisiin nähden tuottaa mahdollisimman vähän ruumiillista ja henkistä kärsimystä. Sopimus kieltää seuraavat mm. lopettamismenetelmät: hukuttamisen ja muut tukehduttamismenetelmät, sellaisen myrkyn tai lääkeaineen käytön, jonka annostelu- tai antotapaa ei voida valvoa, ja sähköllä lopettamisen, ellei sitä edellä välitön tajuttomuus.

Tässä aloitteessa esitetään luovuttavaksi myös vanhanaikaisista ja tarpeetonta kärsimystä tuottavista pyyntimenetelmistä. Bernin sopimus kieltää ei-valikoivien pyyntimenetelmien käytön majavan, hillerin, mäyrän, näädän ja kärpän pyydystämiseen, ja eläinsuojelulaki kieltää yksiselitteisesti tarpeettoman kivun aiheuttamisen eläimille. Useiden tutkimusten ja metsästäjien omien kokemusten mukaan rautapyynnissä esiintyy säännöllisesti ongelmia sekä valikoivuuden että hetitappavuuden kanssa. Näin ollen rautoja ei voida pitää valikoivana pyyntimenetelmänä. Metsästys on nykyaikana harrastus eikä elinkeino, joten kivun tuottamista sen yhteydessä voidaan perustellusti pitää tarpeettomana. Näin ollen raudat, ansat, jalkanarut, hukuttava merta ja jousiaseet on kiellettävä.

Hallituksen esityksessä ei myöskään ole hämärässä tapahtuvaa metsästystä kielletty. Kuitenkin vastuullisessa metsästyksessä olennaista on tuntea metsästyskohde, jotta esimerkiksi rauhoitettuja eläimiä ei ammuttaisi. Hämärässä eläinten määritys on vaikeaa tai mahdotonta, ja siksi tässä lakialoitteessa metsästys ehdotetaan rajoitettavaksi auringon nousun ja auringon laskun väliseksi ajaksi.

Vesilintuja metsästettäessä tulee kiinnittää huomiota haavoittuneisiin lintuihin. Nykyisellään jopa 100 000 vesilintua jää joka vuosi haavakoksi, ja tämän vuoksi vesilintuja metsästettäessä on Ruotsin mallin mukaisesti metsästysseurueella oltava noutava koira.

Riekolle ja kiirunalle tarkoitettujen ansalankojen kieltämisestä saamelaisille mahdollisesti koituvat taloudelliset menetykset voidaan korvata muullakin tavoin tämän lain ulkopuolella. Samoin on muutettava petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvausjärjestelmää Ruotsin mallin mukaan siten, että valtio maksaa korvaussumman petojen tappamien porojen asemesta petojen lukumäärän eli petokantojen säilyttämisen perusteella.

Riistaeläinten metsästysajoista esitetään laissa säädettäväksi, ettei lisääntymisaikana metsästäminen ole sallittua, milloin lisääntymisaika on selkeästi määriteltävissä. Tämä edellyttää mm. vesilintujen kevätmetsästyksestä luopumista. Vesilintujen kevätmetsästys on lisäksi selkeästi ristiriidassa EY-lintudirektiivin kanssa. Direktiivin 7 artikla kieltää vesilintujen metsästyksen eri lisääntymisvaiheiden ja niitä edeltävän kauden aikana. Myös useiden turkiseläinten metsästyksen salliminen ympäri vuoden ja siten myös lisääntymisaikoina tulisi vailla perusteita olevana toimintana kieltää.

Hallituksen esityksen valmistelu on antanut aihetta epäillä, että kyseisen ministeriön näkökulma metsästykseen on eräiltä osin yksipuolinen. Siksi aloitteessa esitetään, että harvinaisten lajien metsästys- ja pyyntilupakäsittelyssä sekä sallittaessa metsästys poikkeuksellisissa oloissa

tulisi asiasta aina hankkia ympäristöministeriön lausunto. Niin ikään ympäristöministeriön lausunto on tarpeellinen harkittaessa vierasperäisen eläimen maahantuontia tai luontoon laskemista.

Aloitteessa esitetään metsästys kiellettäväksi luonnonsuojelualueista kansallis- ja luonnonpuistoissa sekä niissä valtioneuvoston vahvistaman lintuvesiohjelman kohteissa, joilla on kansainvälistä suojelumerkitystä ja jotka ovat siirtyneet valtion omistukseen.

Vielä aloitteessa esitetään, että hallituksen esittämien sinänsä perusteltujen seuraamusten lisäksi säädettäisiin erityinen huolehtimisvelvollisuus metsästäjälle, joka ampuu suurpetoemon tämän poikasten ollessa kykenemättömiä selviytymään ilman emoaan. Huolehtimisvelvollisen olisi vastattava poikasten hoidon aiheuttamista kustannuksista ja mahdollisesta luontoon saattamisesta.

Arvoisa puhemies! En ollenkaan väitä, että aloitteeni olisi kaikilta osin tyhjentävä tai täydellinen. Ehkä sitä voisi verrata timanttiin, josta taitava hioja saa loihdittua esille vielä upeamman muodon. Ja näin toivon maa- ja metsätalousvaliokunnan aloitteelleni tekevän.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

Pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon:

26) Sivistysvaliokunnan mietintö n:o 12 (HE 296)

27) Talousvaliokunnan mietintö n:o 52 (HE 251)

28) Talousvaliokunnan mietintö n:o 53 (HE 267)

29) Talousvaliokunnan mietintö n:o 54 (HE 286)

P u h e m i e s : Eduskunnan seuraava täysistunto on ensi torstaina kello 13, valtioneuvoston kyselytunti samoin ensi torstaina kello 16.30.

Täysistunto lopetetaan kello 20.35.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen